

Pest, november 26-kán 1854.

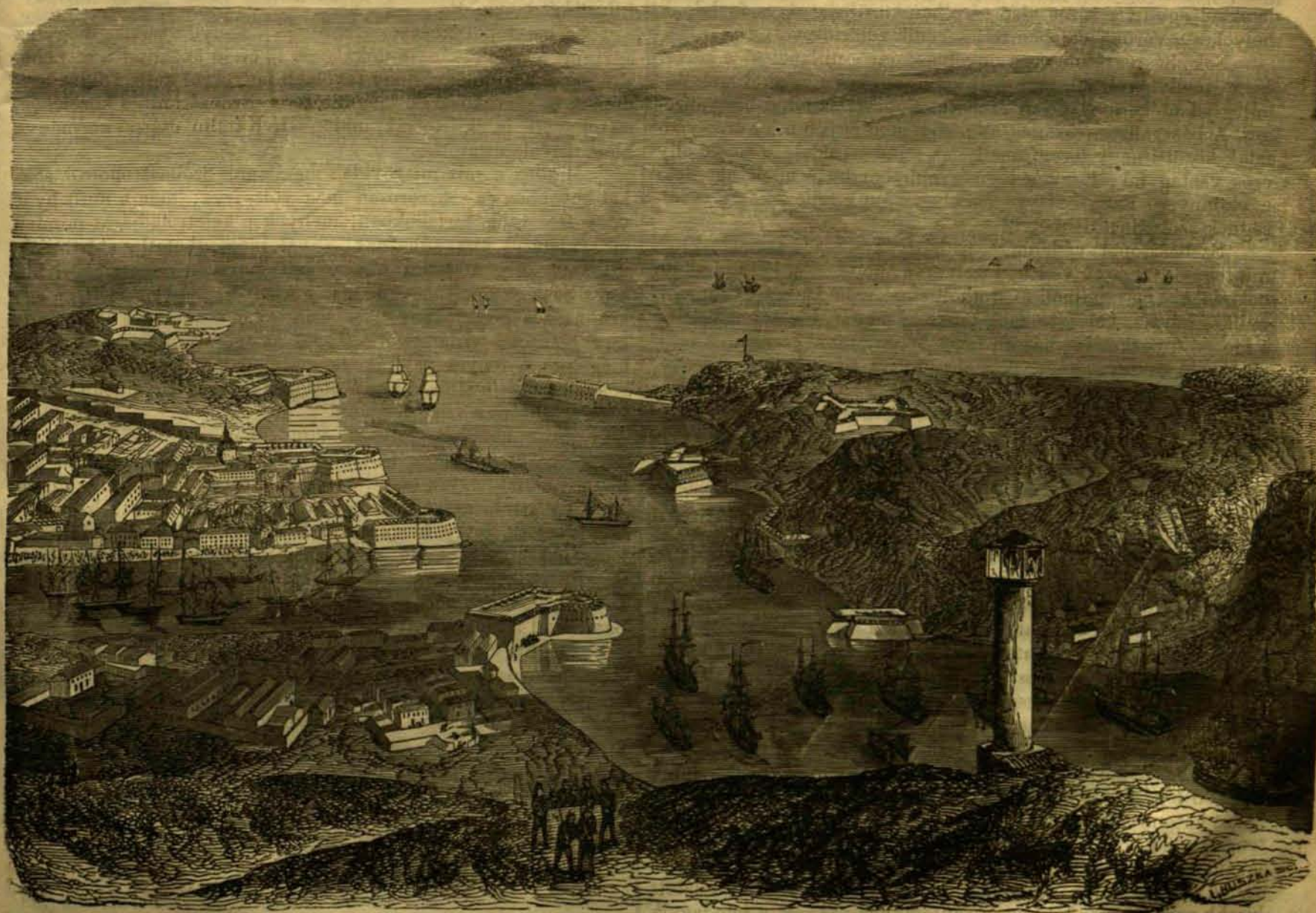
Szebasztopol.

A minő csekély az előttünk levő egyszerű kép, ép oly érdekes annak tárgya, ama híres *Szebasztopol* vár, mellyre közel egy évnegyed folytán éber figyelemmel néznek a művelt, gondolkozni tudó világ szeméi, mellynek lerombolásában hónapok óta fáradoz három hatalmasság egyesült vitéz serege szárazon és vizen, mai napig reménylett siker nélkül.

A büszke *Miklós* császár is, kinek kelet felé kinyújtott hatalmas karján a bevehetlenné tartott erősség mintegy izmos ökölnék

tekinthető, melly a roskadozó szomszédot halálos csapással, a Feketetengert pedig egyeduralkodással fenyegeté, jól ismerve roppant birodalmának kiszámíthatlan becsü keleti kapuját, nem kimél annak védelmében emberéletet, s oly makacsul foly a kemény tusa, hogy az elszánt védelmezők, selkeseredett ostromlók hős vére már több izben pirosra festé *Szebasztopol* erős falai alatt a Feketetenger hullámaait.

Ki lesz a győztes, s mi lesz a drágán vásárlott győzelem

gyümölcse, és kik fogják azt élvezni, nem hozzánk tartozik megjövendölni, ohajtásunk pedig az: hogy a béke olajága bár minél előbb felváltaná egész világon az emberemészto háboru véres zászlóit s csupán és egyedül olvasóink kívánságát akarjuk némiképp kielégíteni azon világhírű erősség rajzával s rövid leírásával, mellyről egész világ beszél napjainkban, s kivétel nélkül minden lap napról napra közöl új meg új híreket.

Szebasztopol, az orosz tengeri hatalom ezen hirneves központja s dús raktára, *Krímnek* a Feketetengerbe ereszkedő egyik fokához közel áll dél felől, mint valami őrszem. Ha a víz alatt lappangó sziklakkal sűrűn körüvezett fokot szerencsésen megkerülte a hajós, 6 mértföldnyi távolságban észak felé megközelíti a néhány fehér szikláról szembetünő büszke vár falait.

Ezen oldalán a tengerpartnak 9 kikötő van. A szorosban szebasztopoli kikötő 4 tengeri mérföld hosszúsága, s legnagyobb szélessége egy mérföldnyi, menete kelet felől nyugatnak tart, némi kanyarodással dél felé.

A kikötőt mindenfelől környező sziklás hegyek hajlásaiba nyílások vannak vágva, mellyek részint a veszteglő, részint a kereskedő hajók állomásai, s elég vizök van azoknak a legnagyobb tengeri hajók elviselésére.

A ki a tenger felől hajón megy Szebasztopolba, annak a város jobb felől esik, egy mindig jobban jobban emelkedő völgyeleten, mellynek legalacsonyabb pontja 20, a legmagasabb 150 lábbal áll a tenger tükreknél föntebb.

Az öbölt környező magaslatok, mellyek a tenger hullámai közé meredeken ereszkednek, csodálatos biztossággal védik azt. Tul rajtok magasabb hegyek ormai látszanak, de a hadikikötőbe ereszkedő sziklafal oly meredek, hogy a legmagasabb árboczok csúcsait sem lehet a hegyekről megpillantani.

A tengeri főhadvezéri hivatal, a tengeri hadikészlet főraktára, minden egyéb a hadi tengerészethez tartozó hivatalos épületekkel együtt a város alsó részében körülbástyázva foglalnak helyet, s a város félkörben terjeszkedik fölöttök.

Sok bástyázatot vesz az olvasó első pillanattal e képen észre, mellyekről jól meg kell jegyezni, hogy valahol csak némileg jelentékeny fala van Szebasztopolnak, az mind bástyaüregek. A bástyaüreg (casamatta) pedig nem egyéb mint erős véd-falak közötti nagy terem, mellynek minden oldala s teteje oly erős vastag fal, hogy a legnagyobb bomba sem árthat neki egykönnyen. Ezen bástyaüregekben ágyuk rejlenek, s a tüzérségnek szolgálnak lakhelyül.

Szebasztopol védelmére a bástyákon és kazamattákban mintegy 1400 ágyu van úgy helyezve, hogy azon hajó, melly a bejárásán a parancsnok akarata ellen akarna keresztül rontani, gyilkos hármass kereszttűznek tenné ki magát. Ide számítva még a mozgó ütegeket is, bátran lehet 2000-re tenni ezen híres erősség ágyui összes számát. A szebasztopoli bástyák abban egyedül állnak az egész világ minden erősségei között, hogy széles e föld kerekéségén egy erősségnek sincsenek oly roppant kazamattái s annyi kazamattában elhelyezett ágyuja mint épen e várnak, de abban alábbvalók a Kronstadtiaknál, hogy téglából és fővénykőből épültek, s könnyebben engednek az erős ágyuzásnak mint a Kronstadtiak, mellyek gránitból építvék vagy sziklába vannak vájva.

Ahoz értő emberek hozzávetőleg oly véleményben vannak, hogy a szebasztopoli erősségek felépítése legalább 50,000,000 tallérba (mintegy 75 millió pftba) kerülhetek, a vízvezeték, kikötőket minden álladalmi épületekkel összevéve szintennyi költséggel lehet előteremteni, s ezen számítás szerint 100,000,000 tallérjában lehet az orosz kormányának azon híresneves fekete tenger melléki óriás paizsa, mellyet hadihajóinak laktanyául s roppant birodalma szélére, mintegy kihívó büszke határőrül állita.

Szebasztopol kiterjedése hosszában mintegy 1200, széltiben 400 lépésnyi. Az összes lakosság számát a rendszeren ott tanuló katonasággal együtt 40,000 re lehet tenni. A kikötő egy tengeri mfd hosszában van erősítve. Azon keskeny bejárás mellékén, melly a kikötőbe vezet, valahol csak egyegy kiálló része van a sziklapartnak, mindenütt ágyuütegekkel sűrűn ellátott kisebb nagyobb várdák, vagy sánczművek vannak, s mindegyik

ágyu a kikötő bejárásán uralkodik. Ezeken kívül, észak felől egy magaslatról erős csillagsáncz örködik a tengeri bejárás fellett, dél felől pedig egy erős várda védi a várost és bejárást. A várostól 1½ mnyi távolságban sánczokkal erősített tábor, az erős bástyákkal körüvezett katonai laktanyák mind egy egy külön várnak tekinthetők, mellyek birtokáért csakugyan egyenkint külön kell megvívnia az ellenségnek.

Mindezeket, vagy legalább legnagyobb részét ezen hatalmas készületeknek a ki egy tekintettel megpillantja, rémitő erősségnek kénytelen elismerni Szebasztopolt *tenger felől*.

Szebasztopol építésmódjáról, helyzetéről s felszereléséről sok és különféle véleményt lehet olvasni, mellyek kivonata abban öszpontosul, hogy az a nagyon sok ágyu nem egészen hasznos, sőt akadályul szolgál sokaságával. Mi a falakat illeti, ezeknek mindenesetre nem dicséretes tulajdona az, hogy téglával kevert fővénykőből vannak egy részt építve, mellyeket a kő puha természeténél fogva könnyebben halomra löhetnek a kemény ágyugolyók, mint például a Kronstadti gránit bástyákat. Azt is hibául említik fel, hogy az ágyuknak hagyott lőrések keskenyek Szebasztopol falain, mi a célirányzásban mindenesetre nagy hátráltatásul szolgál.

De legnagyobb hibája Szebasztopolnak az, hogy a száraz felől nincs eléggé erősítve. Lehet hogy így gondolkodtak az építők: minek építenénk magunk ellen erős bástyákat? az pedig, hogy akad oly vakmerő ellenséges sereg, melly az északi óriás földre merné lábát tenni, s az ő tulajdon birodalmában fordítaná romboló ágyuit annak a páratlan tengeri várnak, esze ágába sem jutott senkinek.

Most már körül van kerítve Szebasztopol egy része száraz felől is sánczokkal és ágyuütegekkel. Csakhogy ezen sánczokat ellenség hánytta, s az ágyukat nem Szebasztopol védelmére hanem ellene fordította, s kiméletlenül szór belőlök halált és pusztulást két hónap óta.

Szebasztopol környéke kopár, s elannyira sziklás, hogy az egyesült seregek sánczmunkálatait felettébb hátráltatta és nehezíté azon körülmény, hogy távolabb helyekről kelle földet hordaniok a sánczokosarak megtöltésére. Erdőség nincs közelében, a mi volt is, kiirtották, midőn II. Katalin czárné kormányja alatt megalapították.

Mindez a mit mi röviden megírtunk Szebasztopolról, sokkal bővebben és sokszorosan meg volt írva, már a múlt nyár vége felé azon hirlapokban, mellyek a keleti hadjárat minden mozdulatáról hirt adhatnak, annál megfoghatóbban miképp juthatott oly általános hitelre azon nevezetes septemberi hír, hogy Szebasztopolt bevette az egyesült hadsereg, mellyet egy közönséges postalegény*) sebesfutásban szalasztott el, s melly úgy befutotta villámgyorsasággal az egész világot, s egyaránt meglepte a fényes paloták és szalmafedelű házak lakóit, mint soha semmiféle álhir, mióta postalegények tarisznyájában szokás tova szállítani a világ forgását.

Majd két hét folytán mindennap új meg új villany sürgönyöket kaptak a hirlapok ezen tárgyban, lassankint kétkedni kezdtek, egyik tagadta, másik erősen állította, hogy debizonny bevették, azért is bevették, s végre kiviláglott, hogy de-hogy vették, hogy megküzdöttek ugyan annak birtokáért néhányszor makacsul, de a vár még mind fenáll, s mai napig az orosz birtokában van, bár az a számtalan belé röpitett bomba sok, nagyon sok kárt tett mind az erősségekben, mind a városban, mind a beleszorult állhatatos seregben.

Mennyi emberélet lön már eddig áldozata Szebasztopol ostromának, azt nem lehet bizonyossággal megírni, de hogy nem csekély mindkét rész halottainak száma, azon körülményből is lehet gyanítani, hogy mind az oroszok, mind az az egyesültek kénytelenek valának fegyverszünetet kérni, hogy halottaikat eltemethessék.

*) A posta legényt keleten *tatar*-nak nevezik, azon *tatar* alatt tehát ki f. é. szeptemberben oly pogányul elhajította a sulykot, levélvivő lovat, postalegényt kell érteni.

Krimi rajzolatok.

Koch nyomán Dr. Hegedüs.

Átszállás. Kozákok. Hősdalaik. Kercs. Bakcsi-Szerdi. A kán palotája. Potoczka Mária. Könnyek kútja. Tatár temető. Krimi zsidók.

Alig létez ország, ugymond a híres utazó, kinek e jegyzeteket köszönjük, melly kevésbé volna ismerve, mint ép a Krim, melly nagy termékenységnek hírében áll, bár e hir, mint olly gyakran történik — tetemesen túlszárnyalja a valót. A róla készített földabroszokon számos falvak nevei olvashatók, mik nem léteznek, hanem csak hajdan léteztek, részint olly helyek nevei, mellyeken a vándor tatárok tanyáznak a nélkül, hogy letelepednének.

Most, midőn Európa figyelme ép e szigetre van fordítva, midőn ennek éghajlati és polgárisulási viszonyai az ottani hadi mozgalmakra tetemes befolyást gyakorolnak, e sorok az eddig kevésbé látogatott tájak ismertetését érdekesebbé teendik.

Azon hajón, mellyen Tamánról Kercsre a Krim keleti félszigetére utazék, kozákok is voltak, kik honfi dalokat énekelének, mellyek hősies bús hangulatja mélyen hatja meg a hallgatót. — Utódaik ezek azon merész és vitéz kalandoroknak, kik messze terjedő kóborlásaikon a törököknek birodalmuk fénykorában is rémitői valának, s kikerül, — midőn egykor Stambulig haladva a kelet s nyugat kényurának lakait, a *szent szeráilt* dülással fenyegették, — Murád szultán felkiáltá: Remeg előttem az egész kereszténység, és egy csapat kozák zavarja álmaimat!

A dalnokok mellé telepedve, kértemre ős regéiket kezdék regélni. A kozák méltán büszke történetére, mellyet a nyugat még nem igen ismer. Hosszu téli estvéken a családapa nemcsak saját kalandjait beszéli, de apától hallott hőstettekről is szeret regélni, és így száll szájról szájra az elhunyt ősök híre, s tetteik emléke. Hős dalaik is leginkább a nemzeti történet egyes eseményeiről szólnak.

Mindinkább élénkült a regélő kozák előadása, mintha jelen lett volna apáinak hős tettein, hangja, taglejtése ollyannyira simult tárgyához. Ha a nesztelen éji hajózásról szólt, hangja mindinkább halkabb lett, mintha most is a török őrök figyelmét akarná kijátszani; ha a viharról beszélt, melly a török őrök elől alig menekült sajkát ismét ellenei felé hajtani kezdé, szava fennebb kezdé hangzani, mintha a vész zaját tulhangzani kívánta volna; s midőn a megrohanásra került a sor, mindnyájan felriadtak, mintha még egyszer akarnák megrohanni a helyet, mellyről a dal emlékezők.

Most a kozák a terjedt orosz birodalom határöre, s midőn egy részt e birodalmat a kelet rablócsoportjai ellen védelmezi, számos őrsei a nyugati eszmék behatását gátolják. Négy órai utazás után Kercs kikötőjébe értünk.

Huzamosb nélkülözések után, itt szálltam le először ismét egy európai modorban épült és kezelt vendéglőbe, s csak az, ki sokáig vadnépek között vándorolt, kiknek maguknak sem volt gyakran mit adni vendégüknek, érzi ilyenkor a nyugati polgárisulás kényelmeit.

Kercs új, félig olasz félig orosz izlésben épült városka. Lapos tetői az elsöre, hosszú és feneketlen sárral borított utcái a másodikra emlékeztetnek. — Egészben, a kisdud, alig 10,000 lakosu város, kellemesb benyomást okoz, mint más kisebb orosz városok. — Ha majd a dóni tartományok jobban fognak miveltetni, mint jelenleg, Kercs is szebb jövőnek nézhet eléje.

Ott, hol most Kercs áll, Krisztus urunk születése előtt néhány századdal, a bospori fejedelmek fővárosa, Pantikapáion emelkedett. Milly jelentékeny görög gyarmat lehetett, tanusítják azon régiségek, mik itt találhatók, s mellyekből a legcsekélyebb értékűek s nehezebben szállíthatók az itteni meglehetősen dombon épült muzeum birtokában vannak, míg a tetemesb értékűek Pétervárra vándoroltak. — Gyönyörű kilátással gyönyörködtet a muzeum lépcsőzete — a néző előtt a hullámzó tenger áradoz, lepve tarka hajókkal, éjszakfelé a végtelen szürke rónaság, mellynek unalmas egyhangúsága csak a sok helyütt emelkedő sirhalmok által szakítottatik félbe, mellyek fel-

turatván, tetemes mennyiségű fegyverekkel, arany és ezüst készletekkel gazdagítják az orosz régiségtárakat.

Kercs után *Bakcsi-Szerdi* nyujt legtöbb érdekeset az utazónak, itt lévén a hajdani tatár-kánok palotája, mellynek izlése, keleten látható hasonló épületektől igen különbözik. — A kánpalota ablakai, ajtai s a mennyezet faragványokkal gazdagon díszítvék, most ezek veres és zöldfestékekkel lévén bemázolva, a szobákban uralkodó mystikus homálylyal kellemetlen rikító ellentétben vannak.

A kán szeráilja tetemes kiterjedésű szabálytalan négyszöget képezett, s mielőtt az orosz kormány egyik romlásnak indult részét le nem rontatá, még nagyobb volt. A szűk kapun keresztül menve, a kán és családjának szobái jobbra nyílnak, a mecset és a temető helyek balra, hátul az udvar szobái valának, mellyek azonban most bármelley tekintélyesb ajánló levéllel ellátott utazónak nyitvák. A szobák különféle nagyságúak s alakúak, a nagyobbakban szökőkutak vannak alkalmazva.

Valamivel hátrább van a törvényszéki terem kerekdeden épülve, aranyzott boltozattal. A világosság kevés nyíláson hat a terembe s még ezek is bezárattak, ha fontosabb ügy tárgyalatott, s az egész nagy terem csak néhány lámpával gyöeren világítottatott, hogy az igazság szolgáltatását mi se zavarja. — A vádlott kihallgattatván, ha bünösnek ítéltetett, balra kivezették, és a reá mért büntetést azonnal ki kelle állania, ha felmentetett, jobbra vezeték ki az udvarra s onnan a szabadba. — A terem felső részén sűrű rácsokkal elzárt erkély volt, mellybe a kán, ha a tanácskozásnál jelen kívánt lenni, helyet foglalt anélkül, hogy a bírák őt észreveheték. A kánok gyakorta voltak jelen, személyesen ügyelvén fel az igazság hű kiszolgáltatására, s jaj volt azon bírónak, ki magát az ítélet kimondásában magán érdek által vezetetni engedé.

Az udvar hátsó részén volt a kán háreme, az előtérből magas fal által elválasztva. — Egy nem igen nagy terjedelmű kéjkertben épült kis ház szolgált a kán négy feleségének lakásul, kik itt többnyire csendes visszavonultságban éltek. A kert egyik odalán, virágkertecskében volt a nők fürdője, mellyre egy szomszéd szobácska ablaka nyílt. A büszke kánok ugyanis szerették szép nejeiket a fürdőben meglesni.

A kán lakának felső részében mutatják az utasnak azon szobákat, mellyekben, Puskin orosz költő által annyira megénekelt *Potoczka Mária* állítólag tartózkodott.

A múlt század közepe táján a tatár kán Lengyelhonba rontván, a monda szerint Potoczky grófnak szép leányát elrabolta s magával vitte. Bájaitól meghódítva, szerelmét hasztalan iparkodott megnyerni. A büszke lengyel leány szilárdságán minden ajánlata megtört. — A palota legszebb szobái mesés pompával díszítve, a szép fogoly lakásul jelöltettek ki, kelet nyugat minden fényüzési czikke meghozatott számára, csak hogy bíbor ajkairól futó mosolyt csaljanak; Dsingizskán palotájában keresztény kápolna épült, mellyben a keresztény papok mondanak misét, de a szép Mária csendes maradt és tartózkodó. És mennél visszavontabb volt a szép rabnő viselete, annál tüzezebb lángra lobbant a büszke kán szenvedélye.

Ő, ki kedvét ezelőtt csak a harez véres zajában találta, ki a vért patakként látta kiontva, a nélkül hogy az reá csak pillanatil is hatott volna, kinek a háboru második természetévé vált, csüggedten és magába elborulva andalgott terjedelmes palotája termeiben. A rettegett tatárok hatalmas fejedelme mindent megtett, mivel kedvese szívét csak pillanatnyira is megörvendeztethetni vélte, szeméiről igyekezett titkos vágyait ellesni, s Mohamed büszke vallásának követője minden alkalomra ügyelt, mellyben gyengéd figyelmét iránta tanusithatá. Mindez végre hatott Máriára, s a gyűlölet részvétté változott, de még mind nem birta magát arra határozni, hogy kezét nyujtsa vallása ellenének, ki őt fegyveres kézzel hazájától és kedveseitől elrablá. — A kán keblébe mármár vissza kezdé térni a rég száműzött béke, a setét komor vonások mindinkább el tűnének férfias szép arczáról. A czél közelgésének reményében élt, midőn egy féltékeny szerencsétlen tette, vágyva várt mennyországát egy csapással semmivé tette.

Egy szép cserkesznőt, ki ezelőtt a kán osztatlan kegyében

részesült, annyira sérté a nagyur újabszenvedélye, hogy összeküvést rendezett szép vetélytársnője megbuktatására, s midőn ez uton czélt nem érhető, saját kézzel márta gyilkot a bájos lengyelő kebelébe.

Alig jutott a szörnyű tett a kán tudomására, midőn rémitő büntetést szabott a vétkesekre, a hárem valamennyi nője kivégeztetett s a gyilkos nőt szilaj lovak tépték szét.

Őrültként járt kelt termeiben, szüntelen kedvese nevét hangoztatva, kinek sirja fölé pompás emléket emeltetett, mellynek márvány lépcsőzetét a nap kelte s nyugtakor sűrű könyeivel áztatá. Ezen síremléken kívül kedvencz szobái egyikében egy szökőkútát építtetett, melylyel sziveállapotát kívánta ábrázolni, s mellyet *Zelsebil* — *könyek-kútjának* — nevezett. E szökőkút több egymás fölé állított vizesésekből áll. A legmagasabb medencze karimáján átsorduló víz az alantabb álló medenczékbe folyván, miután mennyisége egyforma marad a medenczék pedig mindig nagyobbak és nagyobbak, az átsorduló víz mindinkább gyérül, míg a legalsóba már csak egyes, de szüntelen hulló cseppekben csurog, s e cseppek ábrázolják azon könyeket, miket a bús kán elhunyt kedveseért szüntelen hullatott.

Végre könyei is kiapadtak, ereje és szilajsága visszatért, harcra hivatta össze seregeit, s velük szomszédjaira tört. Vész és pusztulás jelölte nyomdokait, városok, falvak s várak romba dőltek előtte, míg a boldogtalan megtalálta mit keresett, békét a harc zajában, hős halált a diadal örömeiben.

A tatár kánpalota megtekintése után meglátogatók a mozlim temetőt, melly gyönyörű virág-s gyümölcskert s koránsem viseli azon szomorgó bús külsőt, mi a keresztény sírkerteket jellemzi. Az elhunytak kedvesei derült kedélylyel emlékeznek az alvókról, kik menten a földi bajoktól, a hetedik menny boldogságát immár élvezik. Nem keriti magas fal a sírkertet, illyenemű védelmet fölöslegesnek tartanak az izlam nevelten fiai, bármily kevés éveket éltek is, szívük mélyében hordozzák a sírhelyek iránti kegyelet érzetét.

A völgy, mellyen keresztül menénk, mindinkább szorult, utunk egy cigány falun vezetett át, melly épen nem kellemsen hatott az utasra.

A magas mészhegyén épült *Uzspenszkoj monasztir* v. i. Boldogasszony mennybe menetelének zárdája mellett elhaladva a zsidóvárosba értünk, melly nem egyéb, mint faragatlan kövekből épített vakolatlan viskók halmazza.

Az itteni zsidóváros *Dsuffuthkaleh* lakosai, mind testalkatban mind arczvonásaikban tetemesen különböznek az európai zsidóktól. Termetük alacsony de zömök, a fej kerekded inkább mint hosszukás, a kerek arcz sem emlékeztet zsidós vonásokra, az orr kisebb mint az európai zsidóké s görög szabásu. A száj kicsi, hajzatuk tömött, de szakáluk nem igen sűrű. Ruházatuk, nyelvük tatár, vallásuk kevés módosítással a régi zsidó. Ők egyedül az O-Testamentomat tisztelik s a Talmudot szent könyvnek nem tartják. A többnejüség megengedik, bár ritkán élnek ez engedélylyel. Karaimnak nevezik magukat s újabb vizsgálatok szerint azon zsidók utódai, kik a babiloni fogságba hurczoltatván, onnan többé vissza nem tértek*).

Más vallásnak irányában türelmesek, az európai zsidókat munkakedvelésben túlhaladják, s becsület s hittartásra nézve sokkal jobb hirben állnak a talmudistáknál, miért is vallási üldözéseket nem kell szenvedniök. A művelt és tudós rabbi, a zsidó temetőn keresztül vezet, melly itt nem olly szomorú alak, mint Európában a zsidó temetők szoktak lenni.

A nap már leáldozott, midőn a cigányfalun keresztül postállomásunkhoz értünk, a tűzhelyeken égő lángok veres fényt terjesztettek s körülök a cigányok barna alakjai sűrögtek, hangosan hirdetvén pörölyeikkel mesterségüket, a kovácsságot, melylyel itt csaknem kivétel nélkül foglalkoznak.

Gyönyörű holdvilágos éj volt, mellyen Bakcsi-Szerait elhagyók s hajnalatban már *Szebasztopol* elé értünk.

(Folytatjuk.)

Mikkel verekednek a mostani háboruban ?

Megfordultam falu-helyen. Csuda dolgokat beszéltek ott a francziáról, s az angolról. Elmondták hogy a muszkák híres várába Szebasztopolba, mellyet most ostromolnak, léghajókból vet az anglus tüzes golyóbisokat, a tengeren viz alá buvik, s bombákkal teszi semmivé a felette uszó hajót, ostromágyui a szárazon két mérföldnyi távrolról döntögetik le Szebasztopol falát, s a francia gyalogság puskaival olly messziről szedegeti le a muszkát, a millyenre ennek fegyvere nem szolgál, s bombáinak csak gőzítől is mint legyek az ősi széltől, százanként szédül le az ellenség. Megvallom, hogy a bámulókka bámultam én is, mert láttam hogy a társaságot boldogítja a csudák; nekem pedig régi hitvallásom, hogy „akármilyen legyen a mi az embert boldogítja“ — semmi közünk hozzá — „csak hogy boldogítsa“. Ott ugyan halgattam, de feltettem magamban hogy nagyobb társaságnak, a közönségnek t. i. elmondom, mennyi igaz e csuda dolgokból, mifélék, s hogy vannak készítve azok a híres fegyverek. Vegyük sorban :

A lapok sokat beszéltek tavál arról az amerikai hajóról, mellyel feltalálójá huzamos időre merült viz alá, s csak úgy járt ide s tova a viz alatt is mint a viz színén. A lapok e találmányhoz sok reményt kötöttek, elmondták hogy millyen veszedelmes lehet, ha tengeri háborukban ellenséges hajók alatt fog kalandozni, hogy vetik majd fel löporral, s Isten tudja még miféle veszedelmes szerekkel a legnagyobb sorhajókat. E sok szép reményt az olvasó magáévá tette, s addig táplálta magát vele, míg köz hiedelemmé vált, hogy e veszedelmes hajók csapatosan kísérik az egyesült hajóhadat romboló utjában. Legközelebről a hirlapolvasók megtudták, hogy a szebasztopoli kikötőbe azért nem mehet be az egyesült hajóhad, mert a bemenetet elzárták az oroszok néhány elsüllyesztett hajóval. Erre azt hitték, hogy most mindjárt alkalmazásba jön a csudás buvárhajó; majd leszállnak vele a lesüllyesztett hajókhoz, szét rombolják, vagy szétszedik azokat a tenger fenekén, s így nyitnak utat a hajóhadnak. De biz e nem történt, hanem a helyett hogy illy röviden végeznének vele, elküldöttek Angolországba buvárkészület után, s talán mai napig is várják. Nem igen hihető hát, hogy ott illyen viz alatt uszkáló hajójuk volna, s hihetően nem is olyan használható eszköz az, mint hirdetve volt, máskülönb az angol bizonyosan felhasználná. Azonban az olvasónak mégis érdekes lesz tudni, hogy ha egyéb eszközzel is, de miként tisztítják meg a bemenetet?

A buvárkészület, melylyel leszoktak ereszkedni a tenger fenekére gyöngyöket, vagy elsüllyedt hajók kincseit felszedni — ismerik olvasóink. Illyen készülettel sokáig lehet a viz alatt mulatni, s a tenger fenekén ide s tova járkálni. Ezzel fognak leszállni a Szebasztopolnál elsüllyesztett hajókhoz, s abban alkalmas helyre néhány hordó löport elrakva, majd elgyújtják, mellynek erejétől a hajó ezer meg ezer darabra szakadva a felszínre kerül hogy a hullámoktól szétszórássék. Az itt használt löporos hordók vagy ércből vannak, vagy fából, s illyenkor gyántával bevonják, hogy a viz ne hatolhasson beléjük, s két selyemmel, s gutta-perchával (gyantaféle) beborított réz-sodrony nyulik ki belőlük egy jó távol álló hajóig. E hajón villany fejtő készület van, mellyhez, midőn a buvárok feljönnek, s a hordók czélszerű elhelyezéséről hirt hoznak, hozzá értetik a két sodronyt. Abban a perczen a villany a sodronyon végig szalad, be a hordóba, és ott — (minthogy a vastag réz-sodronyt annyi villany bajosan tüzesitné meg) vékony platin sodronnyal van a két réz összekötve, melly egészen izzó lesz a villanytól, s felgyújtja a löport.

Régi találmány ez, a mit most elbeszélék, hasznát vehettük volna már mi is, kikre néha a Duna és a Tisza feltornyosult jege vízarádást hozott; egy két hordó löpor kellő helyen elgyújtva, millio darabra szagatná a jeget, s utat nyitva a vizárnak, megmentené városainkat a pusztulástól.

Másik veszedelmes hadiszer a fojtó anyagot gőzölő bomba. Franczia lapok után a többiek sok csuda dolgokat beszéltek e szörnyetegről; ez nemcsak sujt, öl mint az eddigi bombák szétszórt darabjaikkal, hanem a kit darabja nem ér, megfulad mérges gőzétől. Meglehet van némi igaz e beszédben, de jót nem állhatok róla. Nekem, megvallom minden találmányról hirlapi kürtölés gyanus, a közlők többnyire igen jól értenek a politikához, de aztán annál kevesebbet a találmányokhoz, s azokat rendszeren vagy igen kevésre vagy túlbecsülik, a feltalálóhozi rokonszenv szerint. A szóban levő bombákkal még az is lehet az eset, hogy talán ijeszteni akartak velök; annyi minden esetre igaz, hogy e hadjáratban még egy verebet sem szédítettek le repüléséből ez új találmányval. Tehát várjuk meg működését, aztán higgyünk benne.

A többi hadiszerekről több méltánylattal szólhatunk; mert a puskaikon és ágyukon olly elmés és czélszerű javítások történtek, hogy e fegyvernemekkel az egyesültek kétségtelen előnyben vannak ellenük felett; biztosan lő, biztosan talál a franczia vadász ollyan távrolról, hová az eddigi fegyverekből a golyó el sem repült, s ágyukból a golyó másfél vagy még egy annyira osztja a bizonyos halált. Ez előnyök nem valami rejtélyes titkok, az egész világ tudja és érti azokat, falusi ismerőseim kedvéért elmondok én is róluk annyit, mennyit a legújabb javítások megértetésére szükségesnek vélek.

Elsőben is a puskaikról. Olvasóim tudják, hogy a puskaik közül a vont csövű távolabbra hord, mint a sima csövű, és hogy biztosabb vele a czélozás. Ez előny a cső alkotásának eredménye; ugyan is a vont cső

* Hát hogyan kerültek Krimbe?! Szerk.

belsejében torkától le a szerszámig barázdák nyulnak még pedig nem egyenesen, hanem csigásan, egyet facsarodva, az ilyen csőbe az ólomgolyót csak azon az áron lehet a löporig lenyomni, ha a cső barázdái a lágy golyóba bevágódnak. E csigás menet, s a barázdák bemetsződése a golyóba, azon két ok, melly miatt az ilyen fegyver messzebbre hord s lövése biztosabb; mert az által, hogy az ormók a golyóba bemetszik magukat, a golyó annyira elzárja a cső nyílását, hogy az ellobbanó löpor, a golyó és a csőfala közt elillanni egy hajszálny helye sem marad, s kénytelen egész erejét a golyóra vetni, így hát ennek messzebb kell mennie, mint olyan fegyverből, mellyben a golyó és cső között a löpor egy része kiillanhat. A biztos lövést pedig az eszközli, hogy a golyó az ilyen csőből a mint bement, szintugy csigás uton jön ki, a kezdettel a csővön kívüli mozgásának is irány van adva. Vadászemberek jól ismerik az itt mondott előnyöket, s tapasztalhatták, hogy csak addig maradnak azok, míg a löporral mértéket tartanak. Meg van az ilyen fegyvernek is löpormértéke, mellynél ha többet tesznek belé, a golyó a nagy erőtől sebesebb lökést kap, mintsem ideje lenne csiga-uton kezdeni repülését, azért irányja nem lévén határozottan megszabva, célzt csak történetesen találhat.

Mindezt csak bevezetésképp mondtuk, azért hogy annál könnyebben megértethessük az elhírhedt új francia találmányt. Ez nem valami új csőben, a cső új furásában, vagy valami új szerszámában áll. Egyedül a golyón történt változás. Minthogy minden alakok között épen a gömbalakot, a milyen akarna a golyó is lenni, legbajosabb készíteni, s tökéletesen egyenlőket pedig csak történetesen lehet, igen természetes, hogy ugyanazon töltés nem viheti a különböző alkotású golyót ugyanazon célhoz; egy más fogyatkozása még a golyónak, hogy kivált a sima csővű puskát, nem dugja úgy be, mint szükséges volna arra, hogy a fegyver messze hordjon. Ezért az új találmányban a golyó tekealaku ólommal van helyettesítve, repülése egyenesebb; s hogy minden teke minden csőt betöltőn, egy kis készülettel van eszközölve. A teke alján varró-gyűszű alakú üreg van, és ebbe lazán bele van illesztve egy darab ércz, melly midőn a löpor ellobban, az ólom-tekénél hamarabb üttetvén meg, bele csapódik az ólomba, azt szétterjeszti, mi által az a cső falára tapadván a löpor előtt elzárja az utat úgy, hogy a löpor erejéből semmit sem vesztet el, s egészen a teke kilökésére fordítatik. E kis elmés találmánnyal az van nyerve, hogy a golyó helyettes teke majd minden fegyverbe bele illik, s elsütéskor azt betölti, s továbbá vele minden fegyver messzebb hord, a lövés mindenikkel biztosabb, s nem mondunk sokat annyit mondva, hogy legalább 150 lépéssel távolabbra lehet vele biztosan löni, mint a golyóval sima vagy vont csőből egyiránt.

Az ujonnan feltalált ágyuról, mellyet feltalálójáról Lancaster-ágyúnak neveznek, nem sok mondani valónk van az után, a mit a vont csővű fegyverről mondtunk; ez ágyuk benső ürege ha nem is ormós mint egy vont csővű fegyver csőve, de ürege nem egyenes, hanem tojásdad alakra csigás furatu, minek aztán az az eredménye, hogy a beletett hoszukás golyó bezárja egészen, s midőn kijön, már a csőben csigauton kezdi meg mozgását s olyan iránynyal is folytatja. Ez ágyuval tett kísérletek valóban nagy reményeket ébresztnek, 3—4 láb vastag fal papirként omlik össze előtte, s olly biztossággal talál célba, millyennel az eddigi nem, s ha nem is szolgál két mértföldre, mint a könnyen hihető serege meséli, de majd egy fél mértföldre még jó szolgálatot tesz.

E fegyverek ott vannak a most ostromolt Szebasztopol falai alatt, gyakorlott tüzérek s ügyes vadászok kezében, s lerombolt falak s ezek holt testeik tesznek róluk bizonyosságot.

Jánosi Ferencz.

Egy művész gyarmata Amerikában.

Sokan lesznek olvasóink között, kik *Ole Bull* nevét még nem felejtették el. A mult évtized elején a leghíresebb hegedűművész volt Európában, érzelmeteljes, gyönyörű játékát hallgatni tudult valamennyi főváros közönsége. Meglátogatta akkor, a zenevirtuózok fénykorában, hazánkat is, és a pestiek, kik hallották, elragadtatással beszélnek róla mai napig. Vándor útja túlvitte a messze tengeren, s midőn Amerikában végre megállapodott hogy kipihenje magát, úgy találta, hogy művészi pályája nem csak fényes, hanem jövedelmező is volt.

Roppant vagyon birtokában, azon gondolkozott, mikép fordíthatná azt nemes célokra. Eszébe jutott hazája a távol északon, a természetből mostohán ápolt, bár regényes Norvégia, eszébe jutottak szűkölködő honfitársai, kik egy rideg égél elleni küzdelemben töltik örökké napjaikat. *Ole Bull* nem soká törte fejét. Hamar elhatározta magát. Több mint kétszázézer hold földet vett Pennsylvánia országban s megírta norvég honfitársainak, hogy a kinek kedve van ez áldott földön letelepedni, azt szívesen látja. Az új gyarmatot kisebb gazdaságokra osztotta, mellyeket rendkívül olcsó áron s olly feltételek mellett szándékozott átadni a norvégeknek, hogy még a legszegényebb is, ha kissé iparkodik, rövid idő alatt könnyen kifizetheti s azután mint független birtokos használhatja örök időkre. Az új gyarmat az északamerikai országok legegészségesebb helyén fekszik, van gyönyörű termőföldje s igen szép jávor,

cseresznye, bükk s fenyő-erdői s északon és délen vaspályák érintik határát, mellyeken az új lakos könnyen fogja termékeit Uj-York, Philadelphia és Baltimore városok vásáraitra szállíthatni.

Örömmel fogadják mind e híreket a norvégek s a meghívásnak engedve, egy csapat azonnal hajóra szállott.

Megérkeztek Amerika földére. *Ole Bull* Uj-Yorkban várta jövetelök hírét s mielőtt a hely színére utazott volna, első találkozásul meghatározott bizonyos helyet, mellynek Augustus nevet adtak, ide rendelte honfitársai közül mind azokat, kik ácsok, asztalosok, kőfaragók s más mesteremberek voltak, s innen akarta ezek segítségével az első munkát megkezdenni. A kivándorlók már elébb érkeztek oda, felütötték sátraikat, kitérték zászlójukat, mellynek közepén a norvég kereszt volt látható, körülvéve az amerikai czimer csillagai- s csikjaitól. Mihelyt észrevették a távolban *Ole Bull*-t, lelkesedett örömkáltásokra fakadtak; ennek kísérői kalapjaikkal integettek, kendőiket lobogtatták s ő maga tüstént kiugrott kocsijából és sorba ölelte az eléje jövőket. Az amerikaiak talán soha sem láttak boldogabb elragadtatást.

Más nap reggel elkezdék munkájukat az ácsok, taragni kezdték az új szálloda gerendáit; kihasították a szükséges telkeket a kovácsműhely, raktár, csűr stb. számára, s *Ole Bull* szemügyre vette a mérnökkel a közel vidéket. Délelőtt megérkeztek, az általa megrendelt eleséggel terhelt szekerek s velök egy szép, hizott ökör, mellyet tüstént levágtak s megsütöttek. Ebéd után *Ole Bull* saját háza számára keresett ki magának egy helyet s kijelölt 25 más lakást a már megérkezett norvégek számára. Az alatt levágtak egy szép karcu fát zászlónyelnek, s midőn ezt a szálloda tetejébe tűzték, egy madársereg repült reá, mit igen szerencsés előjelnek vettek s roppant éljenzéssel fogadtak. El volt határozva, hogy az új városnak akkor adnak nevet, mihelyt a lobogót kitérik. Lassan és méltósággal emelkedett ez, gyenge szélről fodorítva, a neki szánt helyre, s midőn fenn lebegett a csucson, az új lakhelynek *Oleona* nevet adtak a norvégek. Az ünnepély 31 éljennel végződött a 31 amerikai egyesült ország, s hárommal az alapító tiszteletére.

Ole Bull és mérnöke ezután újra kirándultak, hogy alkalmas helyet keressenek egy malomnak. Találtak is nem sokára egy gyönyörű folyót, mellynek partjára azonnal fűrész- és örlőmalmot határoztak építeni. Nem messze tőle timárműhelynek jelöltek ki helyet. Gondjok volt arra is, hogy templom és iskola illő helyet találjon. *Ole Bull* mindenütt ott volt, mindent maga rendelt és intézett.

Este mindnyájan együtt vacsoráltak. Ennek végeztével eltávozott *Ole Bull*, hogy a nap dicsőítésére zeneművet készítsen. Kilencz óraker az egész társaság a szálloda elé gyülekezett. Minden felé örömtüzeket gyújtottak, mellyek igen fényes világot derítettek a megettök sötétlő erdők és hegyek között. Midőn *Ole Bull* az erkélyen megjelent, vége hosza nem volt a zajos üdvözlésöknek, mit a hegyek szászoroson viszhangozának. A művész meg volt indulva, hangja elakadt s néhány percbe került, míg erőt nyerhetett egy kis beszédre, melly körülbelől így hangzott:

„Norvég testvéreim! Azon távol vidékről, hol a Jegestenger viharai dühöngnek, hol a Mael folyam zug, s az északi fény pótolja az év egyik felében a napot, jöttetek ide új hazát keresni. Ama hegyek között, hol inség és éhség fenyegetett, hire terjedt egy tartománynak, melly szelidebb égéllyel van megáldva, s hol bősége van a szabadság- s boldogságnak. Népe, mellynek szorgalom és kitartásban alig van párja, idő folytán egyike lett a leghatalmasabb nemzeteknek. Öröm s remények ébredtek e hirre keblünkben; utnak indulánk s felkerestük e nemzetet, hogy örömeiben, fájalmában híven megosztozzunk. Állandó lakhelyül választottuk a szép völgyet, melly most előttünk terül el. Minden fának, mellyet levágtok; zuhanását meg fogja hallani norvég anyánk s új testvéreket küldend karjainkba, kikkel egyesülten fogunk itt, Amerika dicső zászlója alatt, egy új Norvégiát alapítani.“

Természetes, hogy roppant tetszés-zaj követé e szavakat, de a lelkesedés legfőbb fokára hágott, midőn *Ole Bull*, kezébe ragadá hegedűjét s az általa épen bevégzett új himnust játszani kezdé. Ugy látszott, mintha a művészt új ihlet szállaná meg, melly szíveket rázott, velőig hatott. Közbe közbe zokogásban törtek ki a norvégek, mint a gyermekek, midőn egy egy nemzeti dallam, az Oczeánon túli barátjaik s rokonaikra emlékezteté. — Így ünneplé meg alapítása napját az új *Oleona* város.

Mi szép mind ez! s mi boldog mégis az ollyan nép, mellyet nem kényszerítnek az élet és sors csapásai, hogy ősi tűzhelyétől örökre elvándoroljon!

Erkölcsei tanítások.

TESTI ÉLETÜNKRE VONATKOZÓ KÖTELESSÉGEK.

I. Önfenntartás kötelessége.

Minden élő lénynek természetében van az *Önfenntartás ösztöne*. Midőn az embernek kegyetlen lába egy férget eltapos, ez a kis állat összehuzza magát s mint egy haragudni látszik, hogy életétől megfosztatik. Az emberben pedig nem csak ollyan állati önfenntartás ösztöne van, az ember érzi, hogy kötelességek kapcsolják az élethez, azért kötelességének kell ismernie, hogy ok, és cél nélkül életét veszélynek ki ne tegye

ön testét, mely nélkül a legszebb lélek sem működhetik, megkímélje, erejét egészségét könnyelműen ne vesztessse. Innen jön hogy: *a ki élete és egészsége ellen vétkezik, az saját rendeltetése vagyis tökéletesedése ellen való bünt követ el.*

A legnagyobb vétek, melyet az ember saját élete ellen elkövethet, az *öngyilkosság*. Nagy vétek ez, mert az öngyilkos egy csapással szétépti minden egyéb kötelességeit, inségre, nyomorba taszithatja általa családját, veszedelmes példát mutat másoknak, s mint a rossz katona ki őrhelyéről ideje előtt megszökik, Istentől kimutatott helyét gyáván elhagyja, mielőtt az élet ura a természetes halál által parancsolná neki.

Az élet erős ösztöne épen azért adatott kebelünkbe, hogy visszartartson és megóvjon minket az öngyilkosság vétkétől; az élet legnagyobb szenvedései sem szabadítják föl az embert, ezen nagy vétekre.

Akármi nagy vétek legyen is azonban az öngyilkosság, inkább sajnálnunk kell, mint kárhoztatnunk az olyan szerencsétlen embertestvérünket, ki öngyilkosságra vetemedik, mert megesik ez néha a legnemesebb lelkű emberen is. Ezen szomorú és iszonyatos lépésre vezet sokakat némely testi és lelki betegség, a szerföltötti érzékeny álbecsületérzet, a vakbuzgóságból származó rajongás stb. sőt némelyeket p. o. Angolhonban, még az éghajlat befolyása is.

Nevezetes I. *Napoleon Bonaparte* ítélete az öngyilkosságról: „Az ember kivégzi magát — így szólott ő — a szerelem miatt, ez bolondság; vagyonának elvesztésén való bánata miatt, ez gyávaság; hogy túl ne élje jó hírét nevét, ez gyengeség; de elveszteni egy koronát s így túlélni az emberek gúnyjait, ez az igazi vitéz bátorság.

II. Az öngyilkossággal atyafias vétkek.

Minden mértékentuli érzéki élvezetben, élete ellen való vétkeket követ el az ember. A mértékletlen étel, ital, táncz, s egyéb testi gyönyörűségek, már sok ezer embernek megásták sirját idő előtt. Sok ezer ifju és leány lépett már a tánczteremből egyenesen a halálos ágyba, sok gyomrának élő ember ült le úgy a lakomához, hogy többé föl nem költ, hanem terhelt — tulterhelt — gyomra ott a széken ölte meg. Nem követi ugyan mindig nyomban az illy mértékletlenséget a halál, de gyengül a test, romlik az egészség, jön idő előtt a megöszült haj, reszketőssé lesznek a kezek és a fő, s közelget sietve a halál. Szóval a rendetlen életü mértékletlen ember a szent természet ellen vétkezik, ez pedig irgalmat nem ismer, s az ellene vétkezőket mindenkor kérlelhetlenül bünteti. Ezer meg ezer példák bizonyítják ezt.

Rövidítik továbbá az életet, az állati indulatos kitérősek p. o. a harag, bosszuság, irigység, stb. melyek az embert sokszor bolondulásig zaklatják.

Minden mértékletlenség atyafias a gyilkosság vétkével. Ezért mondja egy régi bölcs: „*napok hosszúsága van a bölcsesség karján*“ azaz: a bölcs ember nem rövidíti életét.

III. Az egészség iránt való kötelességek.

Az önfenntartás kötelességéből önként foly azon kötelességünk, hogy *gondot viseljünk egészségünkre*, mert egészség nélkül más kötelességünknek sem tehetünk eleget, sőt az élethez való kedvet is elvesztjük; beteg embernek a lelke is beteg és mindenre tehetlenné lesz.

Az egészségre nézve következő nagy kötelességeink vannak.

1. *Tartsunk szigorú mértékletlenséget, rendet minden élvezetben*, nevezetesen ételben, italban, gyönyörűségekben stb., sőt a munkában is. Mindenféle élvezetben tanulhatunk az állatoktól, melyek közül egy sem mértékletlenkedik soha a természet ellen. Nincsen is közöttük undok betegség.

2. *Uralkodjunk indulatinkon*, azaz: a harag, félelem, irigység, bosszuszavág, s egyéb kedélymozgalmaktól ne engedjük magunkat elragadtatni, mert ezen állati indulatok, mint a féreg a plántát, úgy emésztik az életet, és megtörtént már elégszer, hogy a harag-düh azonnal halálos gutaütést okozott.

3. *Testünket munka s egyéb gyakorlatok által naponként erősítsük*, mert a henység megrontja az ember véré, elpuhítja, elgyengíti, megrontja egészségét.

4. *A tisztaságra öltözetben és házban főgondunk legyen*, mert a tisztátalanság a testre sokféle betegséget hoz, akadályozván az izzadást, a mely pedig olyan szükséges mint a levegő az életre.

5. *Ha betegségtől leveretünk, komoly kötelességérzettel törekedjünk egészségünk visszaszerzésre, tapasztalt orvosok tanácsának pontos köréte áttal, és legyünk csendesen tűrők, mert a türelmetlenség minden bajt nehezít.*

IV. Főszabadulás az önfenntartás kötelessége alól.

Akár milyen nagy legyen is az önfenntartás kötelessége, de van ennél még nagyobb is. Midőn p. o. a közhaza ellenségtől megtámadatik s fiait védelemre parancsolja, vagy midőn a szent igazságügye kívánja hogy életünket áldozzuk, akkor gyalázat és gyávaság volna azzal kihuzni magát az embernek, hogy önmagát köteles fenntartani.

V. Az élet szükségéül tárgyazó kötelességek.

Az egészséges test és lélek legnagyobb áldása Istennek, de ezen áldást csak úgy bírhatjuk, ha bírjuk azon eszközöket melyek az élet

fenntartására szükségesek; ilyenek az étel, ruházat, lakhely stb., melyeket röviden *életszükségeknél* nevezünk. Ezen szükségeket fedezni kötelességünk, mivel pedig azt csak birtok s vagyon által tehetjük: kötelességünk a *vagyonszerezés*.

A *vagyonszerezésnek* némely régi tulságos bölcselők ellenzői voltak. *Diogenes* például, az athenei híres különc, a legkevesebbel való megelégedést tartván bölcseségnek — a mi egyébiránt igaz lehet — elhánnya vizívó-poharát is, látván hogy egy gyermek markával merített vizet a forrásból. Sőt voltak keresztyén erköstanárok is, kik a Krisztusnak ezen szavait: „*ne szeressetek aranyat ezüstöt*“ nem értvén, azt merték állítani, hogy csak a szegény ember lehet jó keresztyén; holott a Krisztus ez és más hasonló mondásai azt akarják tanítani, hogy: *az olyan ember, ki minden reményét földi javakban helyeztetli, s lelkét és Istent feledve csak az aranyban gyönyörködik, szóval az önző és fukar fősvény, ki minden vétke elkövet, csak hogy pénzhez jusson, nem üdvözülhet.*

Mi azért a Krisztus szellemében is kívánatosnak sőt kötelességnek valljuk a *vagyonszerezést*, mert:

1. A vagyonos ember könnyebben eszközölheti a maga tökéletesítését, lelkének kimivelését és gyermekeinek czélszerű neveltetéséről jövőndőjéről könnyebben gondoskodhatik, mint a szegény, kit az élet gondjai levernek.

2. A vagyonos embernek több módja van a szerencsétleneket megvigasztalni, a szegények könyeit letörölnei, mint a szegénynek, kinek saját bajaival kell küzdeni.

3. A vagyonos ember pártolhatja a tudományokat, közhasznu intézeteket s így az emberiség javára befolyhat, de a szegény legfőlebb csak óhajthatja ezeket.

Ezen nagy és fontos okokért állítjuk hogy: *minden embernek kötelessége a becsületes uton való vagyonszerezés.*

Baló Benjamin.

(Folytatjuk.)

Egyveleg.

Erős képzelődés. Egy francia tudós a képzelődés befolyásáról tudományos értekezést tartván, következő példát hozta fel: I. *Napoleon* sergében a wagrami híres ütközetben 1809. vitézül harczolt egy *Boutibouse* nevű katona. Előtte, mögötte, jobb és balfelől halottak és haldoklók, csonkák bénák heverték: kinek keze, kinek lába ellöve, itt egy fejetlen test, amott egy fej test nélkül hevert megmerevülve, végvonaglások közt vagy iszonyu fájdalmak miatt jajgatva nyöszörögve, csak *monsieur Boutibouse* — nem érte semmi baj. — Egyszerre napnyugatkor, épen midőn gyorsan töltene puskáját, jön egy rettenetes ágyugolyó s úgy kikapja B. alól mind a két lábát, hogy egy lábbal alább sülyedt, s hanyattesett. — Jól érzé a szerencsétlen, hogy mindegyik lábából egy lábnyit elvitt a golyó, de nem mert helyéből mozdulni, kiváltképen csonka lábait a világért sem mozdította volna meg, mert úgy vélekedék, hogy jól a földhöz szoritva azokat, csekély lesz a vérvesztés, s így várta nyugton az érkező tábort orvost. Hogy fájdalmat nem érzett, az izmok és idegek (musculus, nervus) szibadtságának tulajdonítá, s bizonyosnak tartotta, hogy majd megjő az, mihelyt helyéből kimozdítják. — Végre éjféltájban ott terem egy tábort orvos, s így szól a lábatlan vitézhez:

— „Hát önt mi lelte, vitéz barátom?“

— „Oh kedves orvos ur! vigyázva nyuljon hozzám, mert egy ágyugolyó mind a két lábam elvitte.“

„Az orvos nagy vigyázva izról izre vizsgálta a nyugalmazott lábakat, s miután meggyőződött, hogy azokat épen semmi baj sem érte, becsületesen hátba püfölte az elesett vitézt: — Fel öcsém fel! térj eszedre, semmi bajod, minden tagod megvan ép állapotban.“

Leirhatlan volt a vitéz öröme, midőn meggyőződött, hogy csakugyan megvannak az ő lábai régi állomásukon, s miután vizsgálat alá vették ezen rendkívüli képzelet okát, kisült, hogy csakugyan alábbszállítaték egy lábbal; mert egy ágyugolyó ilyen mélységben kikapta alóla a földet, s annak szele hanyatt lökte a különben jó lábón álló vitézt.

Ezen eset valóságáról kezeskedik Dr. Noble, Franciaországban.

xx *Kelletlen vigtség.* Francia lapok szerint Miklós czár mindennap mosolygó arczzal szokott megjelenni a nép előtt, s természetesen minden hű muszka jobbjai kötelességének tartja hasonlóképen vidám arczot mutatni ő főgének. A telet is vigszágok közepett szándékoznak Sz. Pétervárót töltetni. már ott vannak a világ leghíresebb olasz énekesei, s a ki nem akar gyanuba esni, hogy neki talán van miért busulnia, pontosan megjelenik az olasz daltáncokkban. Továbbá írják az érintett lapok, hogy ő főge különös kedvét lel egy új vigjátékban, melyben egy nagyherczeg 100 rubelt adat főudvarmestere által egy művésznél, ki őt kedvére mulattatá, a főudvarmester 50-et zsebre tesz a másik 50-et az aludvarmesternek adja átadás végett, ez is megfélevezve adja alsóbb kezekbe, míg végre a művészhez egy árva aranyka kerül, ez pedig — *hamis*.

— *A füst haszna s jótékonyága.* Jó minap említettük, hogy Londonban egy új törvény jött létre, mely ama nagy világváros levegőjének tisztítását tűzte czéljául s mellyél fogva minden kemény birtokosának olly intézkedésekről kelle gondoskodnia, hogy azok füstje ne a városban

terjedjen szét, hanem önmagát emészsze fel, pusztuljon el. Azt hitték, hogy ha amaz ezer meg ezer kémény füstje megszűnik, mindjárt derültebb, egészségesebb lesz a londoni légkör. Sok zugolódás volt az új törvény miatt mindjárt eleinte, különösen az iparúzők és gyárosok között, kik leginkább vannak megáldva óriási kürtökkel; most azonban a tudomány emberei is megszólalnak spártfogásuk alá veszik az üldözöbe vett füstöt. „A füst — nyomd egy angol hirlap — nem olyan nagy baj, mint látszik; sőt egészségi szempontból tekintve, valóságos áldás, mert megtisztítja a rossz levegőt mérges vegyületeitől. Mi a füst voltaképpen? Nem egyéb igen finom szénporból. A szén pedig ilyen állapotban a levegő minden ártalmas gázait, mellyekkel érintkezésbe jön, fölemészti. Tudva van, hogy minden műhelyben mind azon helyeken, hol sok ember gyűl össze, megromlik a levegő s ebből azután számos kellemetlen ízű és bűzös gázok fejlődnek ki. De ezeket a finom szénpor vagyis füst fölemészti s magába veszi. Fel lehet tenni, hogy minden mázsa füst 20 mázsa mérges gázt emészt föl. E gázok pedig különösen ott teremnek, hol állati részek dolgoztatnak fel, p. o. bőrcserzőknél, zairolvasztóknál, enyvfőzőknél, csontszéngyárosoknál stb. Mind ebből azt következteti a nevezett hirlap, hogy miután London van a füstnek legnagyobb bővében, annál fogva ez a világ legegészségesebb városa — a min szabad legyen még egy ideig kételkednünk. A füstöt nevezik a londoni nép egészsége fentartójának, a romlott lég tisztítójának s ha nem volna, csinálni kellene. Az a kérdés most, vajjon elhiszi-e ezt a világ és Palmerston belügyminiszter?

Kéler Béla új hangszerzeménye.

Régebben említést tettünk már *Kéler Béla* hazánkfiáról s azon határról, mellyet zeneművei és jeles zenetársasága Berlinben szült. Azóta külföldi lapok ismét sok dicséretet közöltek s alkalmunk volt számos hirlapi cikket olvasni, mellyekből nyilvánvaló, hogy *Kéler Béla*, zene-tehetségén kívül, azért is megérdemli becsülésünket, mivel minden föllépése által különösen magyar származásának iparkodik bizonyosságait adni s fényt deríteni rá. Nem régebben Hamburgban vendégszerepelt zenetársaságával, melly alkalommal nagy tetszést vívtak ki eredeti szerzeményei s ezek közt egy „Buesu induló“ (mellyet így magyarázott egy hamburgi hirlap: „Ungarischer Abschieds-Marsch“; — s a zeneigazgatót rendszeren magyar karmesternek hívják). Leginkább vonta magára azonban a figyelmet egy hangkölteménye, mellynek czime: „A Kárpatok.“ Tudnunk kell, hogy az újabb korban nagyon divatba jöttek ezen hangfestések; nem csak az érzelem s indulat kifejezésére használták fel a zene hangjait, hanem festettek velök egész tájakat, külső állapotokat. Így több évvel ezelőtt nagy hire volt egy párisi művésznek, *David Felicien* a neve, ki az afrikai sivatagot festette le egy nagyszerű hangkölteményben: A zenekar megszólalt s zene fejezte ki a karavánok (utazó csapatok) átvonulását, nap keltét és nyugtát, halálos szél üvöltését, az eső hullását, sőt még a tevék lassu lépteit is. Egy kis magyar elzáró leírás és képzelő erő kellett hozzá s meg volt a hatása. *David* ur azelőtt valami 8 évvel Pestre is eljött s velünk is megbámulta zenefestői hatalmát.

Kéler Béla hazánkfia, úgy látszik, ezen példa után indult, midőn „Kárpatok“ czimű nagy zeneművét írta. Felföldi származású lévén, nem csoda ha legelsőben is ama tárgyban kísértette meg erejét. Olvasóink kíváncsiak lesznek e tárgyról többet tudni, minő hatása volt a „Kárpatok“-nak a nagy világban. Erre nézve egy hamburgi lapban következőt olvastunk: „*Kéler Béla* „Kárpatok“ czimű hangfestménye, melly a Tonhalle (hangsarnok) nagy teremében adatott, legkedvezőbb hatással volt az igen nagyszámú közönségre, s a szerző tehetségét igen dicséretes oldalról tüntette fel. Ez utóbbi regényes tárgyat választott, hazája hegyeit a Kárpatokat. — A pásztori hangfestmény bevezetésében a hajnalt s a pásztorok furulyázását tünteti fel, azután a felhők szétoztlását, elvonulását a hegyekről s a lomniczi csúcs megmászását. Az első hangkép a Kárpatok ezen legmagasabb csúcsát festi a vándorlás különböző nyugopontjai szerint. A második hangkép a Halastó, a halászkó dalával. A harmadik kép a vashamrokat tünteti fel s ez a benne levő munkások dalkarával a leghatásosabb rész, annyira, hogy a legrendkívülbb tetszésben részesült és ismételni kellett. A negyedik kép a vadászat, mellyben a vadászok dala s egy magyaros szellemű vadászinduló tünt ki. Az ötödik és utolsó kép, melly a kárpátvidéki életet mutatja fel, igen kedélyes és jellemző. A nagy hangszerzemény nagy és általános tetszésre talált, mit nagy részben a férfiarok és hangszerek mesteri előadásának lehet köszönni.“

Ezt írják a „Kárpatok“-ról. Az a kérdés, nem lehetne-e e szerzeményt a téli szak folytán valamelyik pesti hangversenyben is élveznünk?

Nevezetességek.

Buvár-készületek. Mai nap fontos szerepet játszanak a buvárharangok. A szabasztopoli kikötő előtt elsüllyesztett hét orosz sorhajó elta- karítása angol buvárokra bízott. Érdekes lesz megismerni ezek készületeit. A buvár-harang egy nagy négyszögű vasszekrény mellynek oldalaiba üveggolyók vannak alkalmazva, a miken keresztül a külső vilá-

gosság behat. Alul a szekrény üres, s a benne levők ott kiszállhatnak a tenger fenekére, midőn a harangot leeresztik. A víz nem nyomulhat bele, mivel a levegő áthatlan. Az egész harangot egy a víz felett uszó hajó tartja, az huzza fel, az ereszti le. Ebből látható, hogy az illyesmivel nem sokra lehetne ott menni, hol egy pár száz ágyunakegyéb dolga sincs, mint azt a közeledő hajót buvár-harangostul együtt összelőni. Ennél sokkal alkalmasabb a buvárpánczél, melly egészen vízmentesen szorul az ember testéhez. A fején egy nagy üres sisak van, a szeméinél két üveg-golyóval, a szájánál egy nyílás, mellyhez hosszú ruganyos cső van csatolva, s hátul a fejénél ismét egy másik ilyen cső. Ezek a csövek lehetnek fél mérföldnyi hosszúságúak is, s arra való, hogy tulsó végeik egy távolálló hajóra levén kötve, azoknak egyikén a buvár a friss levegőt szívja be, másikán pedig a romlott lég távozik el tőle. Illy készülettal órákig eljárhat a víz fenekén. Két illy buvár képes lehet azon lóporral telt vas hengereket, mik arra a célra készültek, az elsüllyesztett hajók belsejébe elhelyezni, a miket aztán a villanygép sodronya által a víz alatt eldurranthatnak. — Hát a víz alatt uszó hajóra mikor kerül a sor?

Uszó ágyutelepek. A francziák most uszó ágyutelepeket készítenek öntött vasból. Az egész készület tengerszinre van festve, hogy észrevehető ne legyen; gözcसार által mozdítatik előre, de a füstöt a Dobbs-féle kemenczék módja szerint belül emészti fel maga a katlan tüze s így füstje által sem árulja el magát. Csak akkor lehet észrevenni, mikor már elkezd beszélni, ágyukkal.

Szjgoru büntetés. Krimában mint tudjuk tatárok laknak. Az ő eredeti hazájuk az. Legközelebb az ottani orosz főnökök kihirdeték, hogy a melly tatár az oroszok ellen fellázad, annak a balkeze könyökben, és a jobb lába térdben elvágatik.

Új ima-könyvek.

Korunkban, midőn elég sűrűen találkozunk mindenféle tartalmu és szellemű világi könyvekkel, jól esik a buzgó keresztény embernek olyan új munkák híret venni, mellyek szelleme a mindenható, ki a jók és gonoszok fölött uralkodik, tartalma pedig tisztán buzgó könyörgések a kegyes atyához, ki áldást osztogat jobbjaival, s baljából néha kemény csapásokat szór bűnös földi gyermekeire. Legközelebb két ilyen új könyv küldetett be szerkesztőségünkhez, egyik:

A „*Lelkikalauz*“ elméledésre oktató imakönyv, ker. kath. hívek házi és templomi használatára, szerkeszté *Peltzmann Gergely*, Szent Ferenc rendi áldozár, bibornok herczeg Primás és Esztergomi Érsek ő eminentiája engedelmével. A *Lelkikalauz* első kiadását ismeri a kath. közönség, az maga magát dicséri, azért a *második javított és bővített* kiadásról, csak annyit mondunk, hogy az csinos tiszta nyomtatásban, bőven megszaportva jelent meg néhány hét előtt egy csinos metszetű szent képpel és „egyházi naptárral“ mellyet *Goffine Lénárd* oktató könyvének magyar fordításából vett át a tiszt. szerző.

Németh Ferenc és *Németh János* ref. lelkészek. „*Keresztény imakönyvet*“ adtak ki magános isteni tiszteletre. A csinos imakönyv elejét egy szép aczélmetszet díszíti *Axmanntól*, melly egy kegyes hölgyet ábrázol előtte térdelő két kis gyermekkel s illyen aláíráttal: „Én atyátok leszek néktek“. A könyv helyesen van szerkesztve tiszta népszerű nyelven írva, olly csinosan nyomtatva, hogy az becsületére válik *Markbreiter* nyomdájának *Nagy-Kanissán*. *Sárközy Emilia* kisasszonynak van ajánlva. Mi pedig ajánljuk azt az illető ref. közönségnek.

Nemzeti színház.

NOVEMBER. I. *Egressy Gábor*. A nemzeti színház igazgató bizottmánya, mint tudjuk épen most foglalkozik a leendő szini személyzet összealakításával; mint hiteles kútfőből értesülénk, az összes magas bizottmány meggyőződéséből eredett határozat az, miszerint a pesti nemzeti színháznál a drámát mentül tökéletesebb helyzetbe kell emelni. A mig egy felől kötelességünknek tartjuk a magas bizottmány e tapintat- teljes szándokát, mint a közönség óhajlásával találkozó, őszintén üdvözölni; bátrak vagyunk más felől alkalmat venni magunknak, hogy felhijuk a méltóságos igazgatóság figyelmét *Egressy Gáborra*. Az ő szerzőtetése legnagyobb hasznára lenne mind drámáknak, mind az egész színügynék; mert jelenléte a pesti nemzeti szinpadon nem csak az eddig nélkülözött élvezetet adná vissza a közönségnek, de egyszersmind jótékony iskolául is szolgálna fiatalabb pályatársainak. A nemzeti színház drámai személyzetében sok igen szép tehetség van, kinek tökéletesülése nagyon megkívánja egy olly alkotó szellem jelenlétét mint *Egressy*. *Egressy* most a vidéken vendégszerepel. Legtöbbször olly környezet mellett, a kik még szerepeiket is a kalapból olvassák el, kiken tehát az ő művészetének példája annyit sem fog, mint a falra hányt borsó; nagyobb társaságok igazgatói, mint az aradiak czélszerűbbnek találják a híres *Babszem Jankót* léptetni fel német előadással szinpadukon, mint *Egressy* megszerzeni; óhajtandó hogy a pesti nemzeti színház magas igazgató bizottmánya mentse meg hazai művészetünk egyik legfényesebb csillagát e bujdosástól s adja vissza őt azon szinpadnak, mellynek legméltóbb

diáze volt és lehet. Hogy megszerzése anyagi áldozatot nem kíván, a mellett bizonyítanak nem rég véghezment itteni vendégzereplései, miket mindig a közönség legnagyobb érdeke kísért.

II. *Szent László*. Jövő december 3-án fog e jeles műve, elhunyt, de halhatatlan költőnek, *Csákó Zsigmond*nak először színpadra kerülni. E művet mind költői szépségei, mind nagyszerű alkotása méltán helyezik irodalmunk legjobbjai közé. Tárnya hazánk történetének egyik legszebb korszakából van merítve: azon királynak életéből, kit éltében nagynak, holta után szentnek neveztek el. E kitűnő dráma *Jókainé* jutalomjátékaul fog előadatni. Méltánylatul az igazgatóság iránt meg kell említenünk, miszerint e jeles drámai művet *bérlétszűnetbeni* adatással tisztel meg, melly kitüntetés rég idők óta már csak dalművek számára szokott igénybe vétetni.

III. *Népszínművek*. Hir szerint az igazgatóság a népszínművek személyzetét kétszeres erőben kívánja jövőre kiállítani, hogy azoknak adathatása netalán betegségek esetében se akadjon fenn. E célból több vidéki művészek fognak próbát tenni színpadunkon. Ismerve azt a nagy hatást, mellyet népszínműveink, különösen Szigligeti művei gyakoroltak az itteni közönségre; e szép szándékot csak őszinte elismeréssel fogadjuk.

Tárogató.

x* Ő cs. kir. Fensége Albert főherceg kormányzó ur, f. h. 24-én pénteken, hosszabb távolléte után, Budára érkezett. Fenséges neje, Hildegard főhercegné tegnap napra várattott.

x* A „Religio“ egyenesen Rómából vett tudósítást, melly szerint Scitovszky herceg Primás és bibornok ur ő Eminentiaja október 21-én szerencsésen megérkezett, és ő szentsége a Pápa egy egész órai audien-tián fogadta őt f. h. 2-án. Ez alkalommal a pesti egyetemről is kegyeskedett ő szentsége kérdezősködni. Más uton érkezett hírek szerint a római köznép nem győzi eléggé bámulni a herceg Primás huszárjainak fényes díszöltönyét.

x* A pesti egyetem orvosi karánál közelebb elhunyt *Tognio* Lajos a dekáni hivatalban *Gebhardt* tanár, a tanszékben pedig *Diescher* tanár helyettesíti.

x* Dr. Nendtvich tanár egyszerű, mindenki által könnyen felfogható modorban nagy tetszéssel folytatja a pesti Lloyd társulat tere-mében vegytani előadásait. Hallgatói a társulat tagjai, nagy számmal szoktak összeseregleni a tanulságos szellemi mulatságra. Bár minél több helyütt történnének illyszerű hasznos lépések a közmiveltetés érdekében.

x* Az elmúlt Lipót-vásárt nem úgy sajnálták, mint a jó embereket szokás, kiket jelességeik miatt feledünk nehezen, hanem ellenkezőkép silánysága miatt emlegetik számosan, kik jobb szeretnék, ha meg sem látogatták volna ez évi novemberben a pesti piacot. — Azon pangás okát, melly az egész vásáron olly igen érezhető volt, részint az általános pénz-szükségnek, részint több keresett termény kimaradásának, részint kü-lönléle közlekedési akadályoknak tulajdonítják. A kézművek között csaknem kizárólag a téli árúknak, itt is csak a mindennapiaknak volt jó keletök. Nyers termékek közt pedig csupán a *gyapjút* keresték, mellynek ára 6—8 ftal emelkedett, mintegy 40,000 mázsa került vásárra, s csak-nem fele elkelt. *Repcze* kevés volt, s az is lassan kelt 8 ft. 20—30 krjával. *Repcze-olaj* is kevés volt s 34 ftjával kelt el valamicskével több 1000 mázsánál. *Dissznóssír* volt mintegy 2000 mázsa s legmagasabb ára 36 ftig emelkedett. A *gabonára* nézve semmi megjegyezni való nem történt. *Faggyu* mintegy 1200 m. volt, s az oláh f. 38 ft. a legjobb minőségű 44 fton jól elkelt. A *szegedi szappan* 21 ftról 28 ra ugrott. *Fehér hamuszír* 17—18, — a kékes 15½—16½, a kék 13½—14½ fton ment. *Gubacs*nak kevés kelete volt. *Pálínkafélék* meglehetősen kéltek, a *hender* 3—5 fttal főlebb ment. A *ciaszt* idegen vevők tüstént elkapták, a *més* is keresett cikk volt. — A bor ára felfelé megy, s leginkább gyen-gébbféle vörös bort kerestek a vevők. Igen élénk kelete volt mind nyers mind kidolgozott *börnek*, egy pár nyers ökörbort 24—35, tehénbort 16—21 ftjával fizettek.

x* *Baján* a városi hatóság által, fensőbb művelésalapított „leány-növelde“ nyilvános próbatéte f. h. 15-kén dicséretes sikerrel tartatott meg. Örömmel olvastuk, hogy édes anyanyelvünkre s a kézművekre különös figyelem fordított.

x* *Szabadkán* a színházépület csinosan felszerelve készen áll, s jövő hó közepén megnyílik. Adja Isten, hogy minél jelesebb művészek virágoztathassák ez új kertben nemzeti művészetünket, mit csak úgy lehet bizton remélni, ha a közönség részéről állandó meleg pártfogással találkoznak, a miben, ismerve szabadkai honfaink lelkiületét, épen nincs okunk kételkedni.

x* A hirtelen beköszöntött csipős hideget, már a mult hét végén lágyabb idő váltotta fel, melly folyvást tart különféle kiadásban, a kö-döt permeteg, ezt egykét marék hó, ismét köd, megint egy kis fényes nap, váltogatják fel egymást.

x* Bécsben *Landolfi* dr. gyógymódja szerint meglepő sikerrel gyógyult ki két kórházi beteg a *rákfenéből*. Nagy figyelmet ébresztett a tudós férfiú sikeres gyógyszere, a mi annál örvedetesebb, hogy a derék

emberbarát nem kalmárkodik tudományával, — nem titkolódik a szerencsésen eltalált gyógyszerrel, hanem olly nyilvánossággal használja azt, hogy mindenki megismerheti azt csekély fáradsággal.

x* *Tatáról* írják, hogy a vasárnapi iskolák már ott is sarjadosásban vannak, s nemcsak remélik azok felvirágzását az ifjuság számára, hanem az élteseknek is óhajtnak vasárnapi felolvasásokat nekik való tárgyokról. Nem megvetendő gondolat, s csak egy derék felolvasó és szorgalmashall-gatók kellene hozzá, hogy életbe lépjen. — Ezt a várost is meglátogatta a boszúállás *lovardával*, vajjon miért? talán valamikor életökben nem igen lelkesen pártolták vagy egyszer a nemzeti színészetet.

— A *Friebeisz* által szerkesztett „Magyar nép könyvtára“-ból is megjelent a II. és III. füzet egyszerre. Az érdekes füzet cikkeket írták: *Bérczy*, *Brassai*, *Csengery*, *Erkövy*, *Szabó Imre*, *Szász K.* és *Tompa Mi-hály*. A szerkesztő arról tudósít, hogy a IV. és V. füzet is sajtó alatt van s legközelebb megjelenik.

— Egy vidéki kiadó is egy szép kiállítású munkával örvendezteté meg a magyar olvasó közönséget. Értjük székesfehérvári könyvkereskedő *Ráder* Antalt, ki épen most adta ki *Kiss Lászlónak* „Élet és költészet“ című beszéleit, mellyek *Landerer* és *Heckenast*nál szokott csinál nyomattak.

* * * Figyelmeztetjük vidéki hazánkfiat dr. Encznek a gazdasági lapokban megjelent haszonkertészeti vállalatára, mellybe növendékeiket czélszerű kertészkedés tanulása végett felküldhetik.

— *Kovács Imre* ur, holdmező-vásárhelyi sebész és szülésmester, hozzánk intézett levelében rosz néven veszi, hogy a Vasárnapi Ujság 34. számában közölt „Utasításban a cholera ellen“ kimondatik, mikép az u. n. praeservativumok (óvszerek) a baj ellen semmit sem használnak. Azt mondja, ezt nem volt szükség közhírré tenni, elég ha mi tudjuk stb. Erre nézve meg kell jegyeznünk, hogy amaz Utasítást nem mi készítet-tük, hanem a bécsi egészségügyi bizottmány (Sanitäts-Commission) bo-csátotta közre, mellynek tagjai között a birodalmi főváros legelső rangu orvosait szemléljük. Ha tehát Kovács ur fentebbi állításához ragaszkodik, akkor nem is velünk, hanem ama nagy tapasztalatu és tudományu urakkal gyül meg a dolga. — Végül azt írja sebész ur, hogy neki is van illy praeservativuma „egy 6 nehezék nehézségű tapasz, melly 8 hü-velyk hosszú és széles bőrre fölkenendő és ugy alkalmazandó, hogy a gyomor és bélhuzam egy részét takarja. Kapható egyedül H. M. Vásárhelyen az „Isteni Gondviseléshez“ címzett gyógyszerárban 33 pkrért.“ Ámbár nincs okunk e tapasz jótékony hatásán kételkedni, a „szenvedő emberiség“ érdekében ohajtnunk kell mégis, hogy alkalmazására minél kevesebb szükség legyen. S erre hálistennek! legjobb kilátásaink is vannak.

— *Ries Antal* Pesten „a Nádorhoz“ címzett gyógyszerár gond-noka, egy vegyészeti műtétel alatt történt szétpattanás miatt — october hó 14-én déli 12 óraker — szétszaggattatván; — beteg nője és két leánya felsegülésére *Trstyánszky Károly*, enyingi gyógyszerész ur lakostársai közt aláírást nyitván, 12 ft. 22 krt. gyűjte össze, s az összeget az illetők-nek szerkesztőségünk által kézbesíté. Álljanak itt a nemeskeblű adakozók nevei közzétéve. *Trstyánszky Károly*, gyógyszerész 2 ft.; *Morócz Fe-rencz* 1 ft.; *Takácsy Miklós* 1 ft.; *Zsoldos Sándor* 30 kr.; *Szigli József* 30 kr.; *Pollák Simon* 1 ft.; *Sidi Mihály* 20 kr.; *Koller István* 1 ft.; *D. Ullmann* 1 ft.; *Varga Lajos* 20 kr.; *Egy valaki* 1 ft.; *Nagy Péter* 30 kr.; *Seratoris József* 30 kr.; *Micskey Imre* 30 kr.; *Cseh Kis János* 6 kr.; *Varga József* 6 kr.; *Egy valaki* 1 ft. — Összesen 12 ft. 22 kr.

Mátray Gábor által kiadott magyar népdalok egyetemes gyűjteményének 2-dik füzeté a sajtót elhagyván, néhány nap mulva megszereshető lesz Pesten a könyv- és művészkörök, kiadónál (Múzeumépületben) és zenedében; névszerint a magyar szö-vegű példány 2 ft. 12 kr. a német és magyar pedig 2 ft. 42 kr. pp. — Vidéki előfize-tők példányai már szétküldettek a szorgalmi szekeren; kik a postadíjt (egy-egy füzetért 20 pkr.) be nem fizették, sziveskedjenek példányaikat a kiadótól elvitetni.

Jelenlegi gabona-ár.

Austriai mérők. — (Pengő pénzben.)

Pest, november 17-én: Buza 6 ft. 8 kr. — 6 ft. 56 kr. — Kétszeres 5 ft. 4 kr. — 5 ft. 20 kr. — Rozs 5 ft. 4 kr. — 5 ft. 20 kr. — Árpa 2 ft. 40 kr. — 3 ft. 20 kr. — Zab 2 ft. 12 kr. — 2 ft. 16 kr. — Kukorica 3 ft. 36 kr. — 4 ft. 16 kr.

Bécsi börze november	Távlati közlés						
	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
Staturkötelezvény 5%	—	82 ⁵ / ₁₆	82 ³ / ₈	82 ³ / ₈	82 ⁵ / ₁₆	82 ⁵ / ₁₆	—
dto. 4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—
1834-ki sorsjegyek 100 ftos	—	—	—	224 ³ / ₄	—	—	—
1839-ki	—	—	129 ³ / ₄	129 ³ / ₄	129 ³ / ₄	131 ³ / ₈	—
Bankrészevény darabja	—	1225	—	—	1222	1222	—
Éjszaki vaspálya oszt.	—	—	—	1760	—	1773 ³ / ₄	—
Dunagőzhajózási részvény	—	532	—	535	535	536	—
Augsburg	—	127 ¹ / ₂	129 ³ / ₈	129 ⁵ / ₈	130 ¹ / ₂	129	—
Hamburg 100 beotalléért	—	93 ¹ / ₂	95 ¹ / ₄	95 ¹ / ₂	95 ⁷ / ₈	94 ³ / ₄	—
London 1 font sterlingért	—	12.18	12.33	12.37	12.36	12.29	—
Páris 300 frankért	—	148	151	151 ¹ / ₂	151 ³ / ₄	150 ³ / ₄	—
Cs. kir. arany	—	31 ¹ / ₂	—	—	84 ³ / ₄	33	—
Erüst	—	—	—	—	—	—	—
Dunavizitálás november	22. 5' 4" 3" 0 fól.	23. 5' 7" 3" 0 fól.	24. 5' 6" 3" 0 fól.	—	—	—	—

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.

Megjelent, és minden könyvárusnál s nevezetesebb könyvkötőnél kaphatók :

VAS GEBBEN NAGY NAPTÁRA

1855-ik évre.

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

Legnagyobb 8r., 20 nyomott iv, egy csinos aczélmetszvényvel s közberakott írópapir-levelekkel.

Ára füzve 1 ft. p. p.

E naptárnak már megjelenése első esztendejében megszerzte a szerző népszerűsége az általános részvétet, mit már mult évben is a szorgalommal szerkesztett tisztí névtár tetemesen előmozdított. Azt hisszük, hogy a szépirodalmi szöveg tekintetében szerző ez idén is megfelelt a közvárhozásoknak és népszerű nevének. A tisztitárra nézve pedig bátran elmerjük mondani, hogy az Galgóczi Károly által a lehető legnagyobb pontossággal, tökélyvel és könnyen átlátható világossággal van szerkesztve, s minden ez idén megjelent tisztitárak közt ezt főképp ajánlja az, hogy benne, az ez idén olly sok változásokon keresztül ment névjegyzék egész a nyomás előtti napokig pontos figyelemmel ki van javítva és egészítve, s dicsekedés nélkül merjük azt ez idén valamennyi közt legtökéletesebbnek s tisztí közlekedésre leghasználhatóbbnak elmondani.

TARTALOM:

Kor- és egyházi jelleme 1855-ki közönséges esztendőre. Hónaptár. Házi orvos. Gazdász. A tüdő-senyv elhárítása oltás által. A cukor-repa eltartása. Az olajpogácsák hasznáról a gazdaszatban. Mindig friss vaj. Preysz új gyapjamos szere. Vadászat. Lovászat. Természettan. A villányosság, mint világosság forrása. A villányosság és magnetismus melegítő hatásai. Két csúd vitéz. Nevezetes férfiak: Arthur Garret Cowley Wallesley Wellington herceg. Ira Aldridge. Moore Tamás. Penetházy. Három szín. freskokép. Irta Bernát Gáspár. Két fősvény. A magyarok történetkönyve. Kvártélyos huszár. Eredeti népszimű dalokkal 3 szakaszban. Eletregény poharozás közben. Novella, Eszther stb. szerzőjétől. A londoni zsebtolvajok. Egy alföldi város. A londoni rakhelyek (Doks). Az állatok természeti ösztöne s lakaik építése. A vízi ló. Dupuis-Delcurt jégeső hárítója. A tenger alatti távhírlő (telegraph). Természettan. Az ember- és állat-táplálkozás theoriája. Találmányok. Magyarországnak s hozzá való tartományainak emlékezetes dolgai. Mesék. Európai államok és uralkodók. Az orosz-török háboruban s vele egybekötetésben levő vi-

szonyok közt szereplő egyének betűsorozati névjegyzéke. Osztrák birodalmi névtár. Magyarország katonai és polgári kormánya. Országos vallásügy s közoktatási névtár. Tanodaügyi tisztí névtár. Magyarországi helytartósági kerületek. Pestbudai közigazgatási kerület. Soproni közigazgatási kerület. Posoni közigazgatási kerület. Kassai közigazgatási kerület. Nagy-váradi közigazgatási kerület. Országos pénzügyigazgatóság Budán. Cs. kir. álladalmi számvevőség Budán. Országos építészeti tisztikar. Pest város. Betüsori utmutató. Osztrák birodalmi katonai névtár. Az osztrák birodalomban forgalomban lévő pénznemek. Cs. kir. osztrák ezüst és részpenzverési táblázat. Az életben gyakrabban előforduló külföldi arany, ezüst s közforgalmi számoló pénzek értéke conventios ezüst forint értékre vive. Külföldi mértékek egybehasonlítása az osztrák birodalmi mértékekkel. Vasuti vonalok Magyarországon. Gőzhajózás. Személyvonat járása. Gőzhajói menetár. Alladalmi postaközlekedés. Közönséges vásárok Magyar- és Erdélyországban. Bélyegdíj. A közéletben legsűrűbben felmerülő bélyegdíjak.

GAZDASÁGI NAPTÁR

az 1855-dik közönséges évre.

Első évfolyam.

Szerkeszté FÉNYES ELEK.

Nagy 8-rét, 9 nyomott iv, közberakott írópapir-levelekkel. — Ára füzve 24 kr. p. p.

Fényes Elek köztiszteltben álló és ezen pályán is az 1844—1848-ig az 50—60 ezer példány kelendőséggel birt mezei naptárról, ugyancsak 1848-ban „Gazdatisztí naptár“ czim alatt legelőször megindított épen illy irányu vállalatról országsszerte ismert neve azt hisszük, tökéletesen elégséges e naptár hitelének megalapítására, reméljük is, hogy a népszerű modorban szerkesztett gazdaszati rész, a rövid országos tisztí névtári kivonat s a lehetőleg teljes s legujabban kijavított gazdatisztí névtár a közigenyiletet ki fogják elégíteni. De szolgáljon itt bővebb felvilágosításul az ide iktatott

TARTALOM:

Kor- és egyházi jelleme. Hónaptár, az év 12 hónapjai. A felséges uralkodó magyarországon. — Császári birodalmi ministerek. Cs. k. legfőbb rendőrhatalóság. Cs. k. legfőbb és semmitő törvénytörök. Magyarországi katonai és polgári kormány. Magyarországi helytartósági kerületek a megyei hatóságokkal együtt. Pestvárosi tisztikar. Pesti betüsori utmutató. Közönséges vásárok. Cselédek bérék, árendát s más jövedelmet vagy költséget mutató tábla. Bélyegilletékek táblázata.

Magyarországon. — Császári birodalmi ministerek. Cs. k. legfőbb rendőrhatalóság. Cs. k. legfőbb és semmitő törvénytörök. Magyarországi katonai és polgári kormány. Magyarországi helytartósági kerületek a megyei hatóságokkal együtt. Pestvárosi tisztikar. Pesti betüsori utmutató. Közönséges vásárok. Cselédek bérék, árendát s más jövedelmet vagy költséget mutató tábla. Bélyegilletékek táblázata.

E naptárakból ha alólirt kiadóknál történik a megrendelés, minden tíz példányra egy ingyenpéldány adatik.

Landerer és Heckenast, kiadók.

Egyetem-utca 4-ik sz. a.

Előfizetési fölhívás.

Folyó évi október 1-jével a „VASÁRNAPI UJSÁGRA“ új előfizetést nyitunk. Előfizetési ár **évnegyedre** azaz: **október, november és december** hónapokra postán küldve 48 kr. pp.

A **Julius-decemberi** folyamból a még jelentkező tiszelt előfizetőknek teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk. **Előfizetési ár** postán küldve 1 ft. 30 kr. pp. A dézsesleveleket bérmentesítve és e czim alatt: „A Vasárnapi Ujság kiadó hivatalának Pesten“ küldetni kérjük.

Landerer és Heckenast,
a Vasárnapi Ujság kiadói.

63 (8-10)
Császári királyi legfelsőbb szabadalommal,
s porosz királyi és szász királyi legfelsőbb engedélylyel.

1854-dik évi tavaszi-füvekből
Dr. BORCHARDT-féle
illatos gyógyerejű
NOVENY-SZAPPAN.
Ara egy bepeesélt ered.pakét-nak 24 pkr.

A dr. BORCHARDT-féle cs. k. kiz. szab. növényiszappan kitűnő jó szer a bőr erősítésére s épen tartására; az kétségkívül a legjobb szer, mi csak létezhetik e nemben, szintugy az olly igen alkalmatlan szeplő, májfoltok, napégetés, pörsevés, csu-csorék, bőrhólyagcsa stb. ellen, valamint a bőrnek tisztává s gyengédé tételére, s annak erős, fris és élénk szinbeni fentartására nézve.

Dr. SUIN de BOUTEMARD
1/2 pakétácska 40 kr. p.p.
illatos fogpásztája.
1/2 pakétácska 20 kr. p.p.

Ezen fogszappan azon elismert czélszerűségén kívül, miszerint a fogak és foghús épségben-tartását a legbiztosabb s legártalmatlanabb módon eszközi, egyéb lényeges jeles tulajdonságainál fogva is minden eddig létező fogporok közt elsőséggel bír s mindinkább növekedő közelismerést nyer, ugy hogy azok által, kik azt már egyszer használták, bizonyosan jövőre is mindig különös előszeretettel újra be fog szeresztetni.

Dr. HARTUNG-féle cs. k. szab.
CHINA-HÉJ-OLAJ,
a hajnak épségben-tartása és szépítésére.
Dr. HARTUNG-féle cs. k. szab.
NÖVENY-HAJKENŐCS,
a hajnövet ismétli felélesztése és erősítésére.

A dr. Hartung-féle szab. hajnövesztő-szerek bebizonyult jeles tulajdonságaik s jutányos áraiknál fogva nagy előnnyel bírnak az olly igen magasztalt makasszar, lapugyóker s minden más egyéb hajolajak és hajkenőcsök fölött, s e szerint mint e nemben legjobb és legolcsóbb szerek méltán ajánlathatnak; bővebb leírások ingyen szolgáltatnak.

A fentebbi szereknek egyedüli raktára
Budán Grünberg Ferencz, udv. gyógy-szerésznel és **Pesten Székely József,** gyógyszerész továbbá:

Aradon Tedeschi és Zukovits; **Baján** Klenant Ján.; **Besztercze-Bányán** Damay K.; **Czernovícson** Schnireh Ign. és Zachariásievicz Tam.; **Cserevén** Dominics Sándor; **Debreczenben** Csanak József és R. Vincze Kár. gyógyszer.; **Eszéken** Horning József, gyógyszerész; **Eperjesen** Zsembery Ignác; **Észtergomban** Bierbreuer J. B.; **Gyöngyösön** Kocianovich János gyógyszer.; **Győrött** Unschuld Ede; **Höld-Mező-Vasárhelyen** Braun József és társa; **Kassan** Eschwig Ede; **Késmárkon** Szopko K. N.; **Köszegen** Küttel István gyógyszerész; **Kolozsvárott** Wolff testv. gyógyszer.; **Kaposvárott** Kohn Jakab; **Liptó-Sz. Miklóson** Fischer J. L. és Krivoss M.; **Lugoson** Arnold József és Schiessler Antal; **Makón** Dobsa Sám.; **Miskolczon** Zahr J. B.; **Mohácsan** Kögl András; **Maros-Vasárhelyen** Fogarasy Döme; **Medlason** Orendi I. F.; **Nagy-Bányán** ifj. Bremer Ján. gyógyszerész; **Nagy-Becsakereken** Pyrra J. D.; **N.-Kanizsán** Welisch M. V.; **N.-Kikindán** Schanner N.; **Nagy-Szombathban** Keszely József; **Nagy-Váradon** Huzella Mátyás és Janky Ant.; **Nagy-Szebenben** Zührer J. F.; **Pápan** Bermüller József és Tschepen Ede; **Pécsett** Adler Antal és Berger Károly; **Pozsonban** Weinstabl Dienes; **Rima Szombathban** Krättschmar K.; **Rozsnyón** Feymann Antal; **Rózsahelyen** Jurecki A. Herm.; **Selyén** Weigel József; **Sopronban** Rupprecht József gyógyszer.; **Szabadkán** Farkas József; **Szegeden** Sujan József; **Székes-Fehérvárott** Legman Alajos; **Szolnokon** Scheftsik István gyógyszer.; **Szombathelyen** Tempel F. és Pachhofer Gyula; **Segesvárott** Misselbacher I. B.; **Temesvárott** Jeny és Solquir; **Ujvidéken** Sterio János; **Vág-Ujhelyen** Freund V.; **Veszezen** Karnáp János; **Veszprémben** Hafner Mih.; **Zala Egerszegén** Aniaits Pál; **Zomborban** Michailovits G.; **Zombolyban** Telbisz Ján. uraknál.

A fentebbi, a közönségnél olly jó hirben álló czikkeket a fennevezett városokban senki másnál nem kaphatók valódi minőségben, mint csak az itt megnevezett t. cz. letéteményes uraknál.

Épen most jelent meg HECKENAST GUSZTÁVnál, és EDELMANN KÁROLYnál Pesten, váciutcza 7. szám alatti könyvkereskedésében kapható:

A SZEGEDI BOSZORKANYOK.

REGÉNY.

Az „ESZTER“, „GORDIUSI CSOMO“ sat. szerzőjétől.

HÁROM KÖTETBEN.

1854. — Füzve 3 forint pengő pénzben.

JÁVOR ORVOS

SZOLGÁJA BAKATOR AMBRUS.

Szeszélyes regény

Fáy Andrástól.

Két kötetben. — 1854. Füzve 2 forint pengő pénzben.

146

1-3

198

2-3

Kölcsönös

erdélyi jég- s tüzkarmentő.

Tisztelettel közhírré tétetik, miszerint a kölcsönös erdélyi jég- s tüzkarmentő társulat ügyvivősegei, — a társulathoz csatlakozás könnyebben eszközölhetése tekintetéből — Magyar- és Erdélyhonban, az alább nevezett t. cz. urakra bizattak, u. m.:

Magyarhonban:

Pesten Uhl W. Ferencz, uritecza 3. sz.

Posonban Artner Antal,
Sopronban Zügn J. G.,
Debreczenben Hegedűs Károly,
N.-Váradon Rössler J.,
Székes-Fejérvárt Legmann Alajos,
Komáromban Wimmer Rudolf,
Miskolczon Furmann Frigyes,
Szegeden Waldmüller G. és Lémer,
Pápan Gittling J.
Győrben Ecker Ferencz,
Késmárkon Hensch J. G.,
Rosnyón Néhrer Mátyás,
Lugoson Pauss Mihály,

Losonczon Búsak A. H.,
N.-Szombathon Keszely József,
Szombathelyt Hensch Márton,
Dunaföldvárt Tenner Károly,
Lőcsén Hermann A. Lajos,
Léván Kutschera és Redli,
Nagy-Kátán Bundi Imre,
Nyíregyházán Csécsy Soma,
Jászón Novák Endre,
Töketerében Sennert János,
Szoboszlón Fogtű József,
Jólsván Boczko Sámuel,
Göllnitsen Boldoghy J.,
Gnezdán Klein Ernest.

Erdélyhonban:

Balázsfalván Dániel Ödön,
Bánfihunyadon Ujváry László,
Bethlenben Mihály Endre,
M. Berkeszen Takáts Zsigmond,
Baroton Császár Dávid,
Csikszeredában Szörcey Imre,
Déézen Kovács Mózes,
Déván Izekutz Márton,
Dobokán Hodor Károly,
Erdőszentgyörgyön László Gergely,
M. Egregyen Kethely József,
N. Enyeden Mester Károly,
Felvinczen Magyar Pál,
K. Fejérvárt Dergán József,
Gidofalván Vajna Károly,
Hátszegén Wagner Károly,

V. Hunyadon F. Bucsy Mihály,
N. Ilondán Jánossy István,
P. Kamaráson Mósa Samu,
M. Méhesen Kendeffy István,
Szászvárosan Németh Vilmos,
Szászsebesben Pototzky Antal és fia,
Sz. Somlyon ifj. Lázár János,
Tasnádon Koroknay Zsigmond,
Tekében Wéber M. Frigyes,
Tordán Vélits Lajos,
Tövisen Arkosy Lajos,
Sz. Udvarhelyen Cimbalmos Lajos,
K. Vásárhelyen Kovács Dániel,
M. Vásárhelyen Czecz Miklós,
Zilahon Harmath János,

kiknél minden megkívánandó nyomtatványok díj nélkül, valamint e honi intézetről szükséges fölvilágosítások, a legnagyobb készséggel szolgáltatnak.

Egyszersmind bátorkodunk a tisztelt közönséget e társulathoz részvétre — vagyoniuknak az elemi káreset elleni mentesítése végett — annyival is inkább fölhívni, minthogy ezen intézet a takarékoság szempontjából kiindulva, minden egyes tag a kívánt mentesítése nemét több vagy kevesebb veszélyessége szerint aránylag jutányosan érendi el, s csak is annyi befizetéssel járul a közpénztárhoz, a mennyi ennek évi szüksége fedezésére kívánatik, az ezen felüli maradvány a tagoknak visszaadatik; valamint a rendkívüli csapások esetében netalán megkívántató hiány azok által utánpótlatik, s e szerint a tagok egymásközt megfelelőleg illő, s hovatovább mindinkább növekedő kölcsönös kezeséget nyujtva, a megbeszült s illető karmennyiségek mindenkor teljesen fizettetnek.

Mind azon nevezetesebb helyeken, hol társulatunk még ügyvivősege által képviselve nincsen, felszólíttatnak azon t. cz. férfiak, kik a közbizalomnak pontosságuk által megfelelni magukban elhivatást érzének, társulatunk ügyvivősege felvállalásért — mellyel a fáradsághoz arányos jutalom is van egybekapcsolva — mihozzánk folyamodni. — Kolozvárt, október 25-én 1854.

Kölcsönös erdélyi jég- s tüzkarmentő társulat igazgatósága,

b. királyutca 36-dik szám.

Arany János legújabb költeménye!

Épen most jelent meg, és minden könyvkereskedésben kapható:

TOLDI ESTÉJE.

Költői beszély hat énekben.

Diszkladás. 16-rét füzve 1 frt.

Ki ne ismerne Arany Toldiját?

A ki nem ismeri, ismerje meg, mert az a magyar irodalom kincsei közé tartozik. Egy drága kőből készült remekmű az. Egy hősköltemény, melynek a költő maga a legnagyobb hőse.

Ha saját nemzeti érzetünk nem volna elég arra, hogy e művet megtudjuk becsülni, a külföld elismerése tudatná velünk, minő irodalmi kincset bírnak abban.

A mit a költészet szépségeiben adhat,

A mit a képzelet fényeset elő tud állítani,

A minek minden szava a min vérünkbe esőppenteti vér; ez mind feltalálható Arany Toldijában.

A mióta a már közkézen forgó első rész megjelent, közóhajtása volt minden magasabb élvezet után sóvárgó olvasónak, vajha e remekmű írója költeménye második részét is elkészítené. Ez óhajtság íme teljesült. A költő befejezte „Toldi estéjét” s a közönség elé bocsátja.

Mind az a mi szép volt az első részben, újra él a másodikban is, s a költői nagyságot itt még egy új fényes eszme is körül-világítja; a mult nemzeti nagyság ragyogó dicsőfénye! Mintha a költő nem tartotta volna elégnek aranyból és drágakövekből dolgozni, hanem még a napsugárt lehozta volna hozzájuk, hogy azoknak ragyogni segítsen.

Az olvasó közönségnek nem kell több ajánlás, mint annak tudatása, hogy Toldi estéje elkészült és már ki is van nyomtatva. Ily mű, melynek létrejöttére az irodalom minden baráti örömmel vártak, csak diadalának nézhet eléje megjelenésekor.

Ugyanezen írótól jelent meg ezelőtt

TOLDI.

Költői beszély tizenkét énekben.

Diszkladás füzve 1 ft.

Pest, novemberben 1854.

HECKENAST GUSZTÁV, kiadó.

108

6-6

Landerer és Heckenastnál
Pesten, egyetem utca 4. szám alatt kapható s minden könyvtár által megszerezhető következő iskolai könyvek:

Tatai András,

a kecskeméti ref. főiskolában mér- és természettan ny. rend. professora munkái, úgy mint:

Elemi mértan: I. rész Számtan, kemény táblába kötve 1 ft. 6 kr.

II. rész Térstan, (hét idomtáblával) 1 ft. 16 kr.

III. rész Háromszög és kupszelettan (két idomtáblával) 46 kr.

Deák grammatica, első folyamata az első grammatica iskola számára 46 kr.

nyelvtani gyakorlatokkal, Cornelius Nepos jeles hadvezérek életleírásával, és Phaedrus Aesopusi meséivel második folyamata 52 kr.

Görög nyelvtan, gyakorló részzel és görög-magyar szótárral, kezdők számára 46 kr.

Továbbá:

Római régiségtan (Archaeologia), írta Belák József a kecskeméti h. v. t. főiskolában költészeti és szónoklati osztályok ny. r. tanítója 42 kr.

Barráné és Steinnál

Kolozsvárt és Maros-Vásárhelyt megjelent s minden könyvtárban kapható:

ERDÉLYI NAPTÁR 1855-ik közönséges évre.

Erdély 1854-ik évi június 26-án kelt legújabb felosztásával s tiszti névtárral Országos és községi hivatalnokok, ügyvédek, ügyvivők, iparosok és kereskedők számára szerkeszti

KÖVÁRI LÁSZLÓ.

2-ik évi folyam. — Ára füzve 1 ft. p. p. 148 1-3

GAZDATISZT (ispán)

felfogadtatik Pesten, nagyhiduteza 12. sz. 1. emelet. 149-1

121

5-9

Oszvald testvérek

a Széchenyi sétátér közelében saját házukban, a jelen évszakra ajánlják következő legjobb s legújabb cikkeiket:

Moderateur lámpákat.

Gummi felezipöket.

Thea-üstöket.

Thea-terítöket és legfinomabb theákat.

Geibel Arminnál

Pesten, következő igen díszesen kiállított művek jelentek meg, melyek eddig is már mint ajándékok, közkedvességet nyertek,

s minden könyvkereskedésben kaphatók:

Magyar költők könyve. A közkedvességet nyert izletes miniatúr-kiadásban, gazdagon aranyozott bőr és vászonkötés, és aranyos széllel; ára 3 ft. 20 kr., füzve 2 ft. 20 kr. Ha említjük, hogy legünnepelebb költőink, mint Vörösmarty, Petőfi, Arany, Tompa, Garay, Czuczor, Lisznai, Gyulay, Lévai, stb. válogatott lyricus művei teszik ezen Album tartalmát, úgy hiszszük, belbecséről eleget mondottunk. Külső kiállításáról bátran elmondhatjuk, hogy kevés magyar mű lépett még illy izletesen szép alakban a közönség elé. Ugy hiszszük, szelleműs hölgyeink pipere-asztalát szebb ajándék nem díszítheti.

Schödler (F). A természet könyve, magában foglaló: Természetant, csillagászatot, vegy-, ásvány-, föld-, életmü-, növény és állattanokat; a természet-ismeret minden barátainak, különösen a gymnasiumok és feltanodák növendékeinek ajánlva. A 6-dik kiadás után magyarra tették Jánosy Ferencz, Mentovich Ferencz és ifjabb Szász Károly, nagy-körösi felgymnasiumi tanárok. Számos a szövegbe nyomott ábrakkal, csillagabroszszal s színezett könyvomatú földtani ábrával. Ára 3 ft. 24 kr. Finoman kötve 4 ft. — Merőben feleslegesen hiszszük e jeles mű fontosságára és használhatóságára hívni föl az olvasó figyelmét, kivált a mai korban, midőn a természettudományok iskolában és életben első rangu érvényre emelkednek. A magyarra átdolgozás jelességéről az átdolgozó tanárok nevei kezeskednek. — A kiállítás irodalmunkban eddig páratlan szépségűnek mondható.

Társalgó (a finom). Utmutatás jó társaságokban, ebéd, estély, születési, névnap és menyegzői alkalmakkor, táncvizigalomban és más társas körökben, udvarias beszéd, illedelmes viselet, és egyéb készütség megszerzésére. Tartalma: a társalgási műveltség és illedék szabályai. Módoak, magát a társaságban kedvessé tenni. Minden alkalomra való üdvözlések. Különböző viszonyokbani levelezések és czimzések. Mulattató társas játékok gyűjteménye. A színek magyarázata és virágnyelv. 8-rét kötve ára 48 p. kr.

Életképek, természettünemények, utazási- és vadász-kalandok, az érettebb ifjúság számára. — Ára 1 ft. 12 kr. Finoman kötve és 6 színes képpel 2 ft. pp. — Alig ajánlhatunk tanulságosabb s egyszerűsmind vonzóbb olvasmányt, mint a növendék ifjúság használatára gondtal és szellemmel dolgozott jelen beszély-gyűjteményt, melyet felnőttek is gyönyörrel olvashatnak. — A színezett képek különösen nagyon szépek.

Pal és Virginia. Francia regény. Írta Bernardin de St. Pierre. Magyarra fordította Acs Zsigmond. Két aczélmetszettel kötve 54 kr. p. **Kohn (Samu) Magyar dalok** gyermekek számára, családi körökben, elemi tanodában és kisdudovó-intézetekben, előszóval Ney Ferencztől és bizonyítvánnyal Engesser M-től. Füzve 24 kr. pp. — E kedves hangzatu és szívélyes dalok magyar-német nyelven együtt 40 pkr. kaphatók. — A tiszta jövedelem egy része a kisdudovókat képző intézetnek van ajánlva.

Abel áldozata. Ker. kath. gyermekek ajtatos fohászai, írta Fellner Antal. 8-rét füzve. — Ára 10 pkr. — E gyermek-imakönyv elején a väczi mélt. és fötiszt. papság ajánló nyilatkozata áll.

Gyula és Irma kis történeteik; Fränkel R. után magyarra fordítva, magyar és német nyelven 20 színes képpel. Nagy 8-rét. Kötve 54 pkr. **Enyelgések kis gyermekek számára.** Színes képekkel. 4-rét kötve 54 pkr.

Aranybánya. Képes A. B. C., olvasó és gyakorlati könyv, jó gyermekek számára. Több száz képpel, szépirási példányokkal és gyermekdalokkal. Finoman kötve 1 ft. pp.

Ezen kivált anyaktól gyermekeik tanítására és hasznos mulattatására megkedvelt csinos könyvek a legszebb beszélyek, költemények, közmondások stb. számos felvilágosító képekkel teszik tartalmát.

Magyar-német képes A. B. C. és olvasó-könyv jó gyermekek számára, színes képekkel. Kötve 28 pkr.

89

3-0

Nagyok számára

Gyermekek és ifjúság számára.

Hirdetmény.

Megjelent

Fényes Elek

„Orosz-török háború”

ezimű munka második kötetének 1. és 2. füzeté, melyre előfizetések elfogadtatnak, mind a 6 füzetért postán bérmentve küldve 1 ft. 30 kr. pp.

TARTALOM:

Gortschakoff herceg Fratestinél két ízben megveretik. Az oroszok Bukarestnek s Oláhországnak hátat fordítanak. Az oroszok nemcsak Oláh-, hanem Moldvaországól is kitarakodnak.

A német szövetségi államok politikája az orosz-török ügyben.

Az ausztriai-porosz nyilatkozat a német szövetséghez július 20-án.

A német szövetség határozata július 24-én. Valahára az angolok és francziák is mozognak.

Sebastopol és Krimia félsziget.

Abdul Medzsid.

Angol közvélemény az orosz-török háború folytatása fölött.

Oroszország felelete az ausztriai sommatioóra, melyet Poroszország is támogattott.

Anglia, Franciaország, Ausztria és Poroszország politikája az orosz válság után.

Oláhországi események.

Franciaország hadereje.

Hadsereg létszáma.

A franczia hadsereg összes ereje.

Mai számunkhoz van mellékelve „A család könyve, hasznos ismeretek és mulattató olvasmányok” előfizetési iva, melyet a t. cz. olvasó közönség szives figyelmébe és pártfogásába ezennel ajánlunk.

„UJABB KORI ISMERETEK TÁRA“

magyar Encyclopaediára (Conversations-Lexicon.)

HAT KÖTETBEN.

Egy-egy kötet előfizetési ára 2 forint 30 kr. pengő pénzben.

(Minden kötet 42 sűrűn nyomtatott ívből áll.)

Egy nagyobb szerű vállalat, mely nemzeti irodalmunk minden barátjának pártolását igénybe veszi; magyar mű, melynek egy köz- és magánkönyvtárban sem lehet hiányzania!

Midőn alulról az „Ujabb kori Ismeretek Tára“ kiadására vállalkozott, az olvasó közönség egy igen érezhető szükségének pótlását tűzte ki céljául. A nagy számú, de hazai viszonyaink ferde felfogásában bővelkedő, vagy azokat alig érintő külföldi encyclopaediák nem elégíthették a közönségünk igényeit. Az 1833-ban befejezett WIGAND-féle „Közhasznú Esmerek Tára“ pedig azon idővel végződött, mely élénkebb nemzeti életünknek csaknem kezdetével esik össze. Minél fogva a közelmult két évtizedet alkotó mozgalmaknak a politika, tudomány, művészet és társadalom terén s a bennök szereplő egyéniségek élet- és jellemrajzainak összeállítása által a kiadó épen oly kellemetes, mint hasznos szolgálatot vélt tenni az irodalomban. Más részről a legújabb világsemmények előadása, a fontos mozgató eszmék, találmányok, átalakulások, tudomány s művészetek haladásai, s az ezek körül fáradozott külföldi személyiségek ismertetése nem csekélyebb érdeklélhetőséget kelt az olvasó közönségünkben, melynek azon európai színvonalról, hova magát felküzde, nem szabad többé lemaradnia. Az idegen tárgyak gondos kiszemelése által is a külföldi lexikonok özőnének akarunk gátot vetni.

Az „Ujabb kori Ismeretek Tára“ból eddigelő öt kötet jelent meg (A—P-ig), a hatodik kötettel, melynek nyomtatása folyton folyik, az egész munka befejeződve. Kiadónak szerencsése volt, hazánk számos elismert írói tekintélyének közremunkalását megnyerni s az eddig öt hatodrészben kész munkáról meggyőződhetek az olvasó, hogy ez nem szemfényvesztő vásári portéka, hanem higgadt itélettel írt, maradandó becsléssel gyűjtéménye, mint ezt komolyabb lapjaink időszakonként ismételve nyilvánosan elismerék. A betűsor szerinti közlések alkalmas eszközzel szolgálnak arra, hogy általuk ne

csak pillanatnyi szükségben segítve legyen, hanem a mélyebb tudvágnak is minden lehető irányban elégtétessék s a nagy közönségnek egy önálló, nem felületes, de mégis könnyed modoru, gyakorlati s tanulságos olvasmány nyújtassék, mely ismereteket terjesszen, eszméket s szellemet ébresszen s javítson, különösen pedig kitartó kegyelettel nemzeti emlékeink s jeleseink irányában, állapotainkról elfogulatlan nézeteket terjesszen. Jövönk sejtelmek multunk s jelenünk ismeretétől függ.

Alulról kiadó nem kímélte az áldozatot, hogy a munka egy beltartalomra, mint külső kiállításra nézve minden méltó igényeknek megfelelően. Különsin és jutányosság tekintetében az „Ujabb kori Ismeretek Tára“ minden hason tárgyú külföldi gyűjtéménnyel kiállja a versenyt. Hogy azonban minél nagyobb terjedése biztosíttassék, kiadónak van szerencsése kinyilatkoztatni, hogy az „Ujabb kori Ismeretek Tára“ hat kötetére, még mielőtt azok teljesen kikerülének sajtó alól, ezennel új előfizetést nyit, még pedig kötetenként 2 ft. 30 kr-ával p. p.

Midőn a t. cz. olvasó közönség hazafiai figyelmét e példátlan olcsó árra felhívni bátorokodnám, szabad legyen különösen a hazai s külföldi nevezetes emberek több százzal menő életirásai, statisztikai s történelmi, politikai s nemzetgazdasági, természettudományi s irodalmi cikkekre figyelmeztetni, melyek az „Ujabb kori Ismeretek Tára“ tartalmát teszik.

Minden kötet 42 sűrűn nyomtatott ívből áll.

Az előfizetés elfogadtatik minden hiteles könyvtárban.

Az előfizetés az eddig megjelent kötetekre egyenként is 2 ft. 30 kr-ával pp. elfogadtatik, és a t. előfizetők a példányokat időnként tetszésük szerint átvehetvén, könnyű módon néhány hónap alatt az egész munka birtokába juthatnak.

PEST, novemberhó 1854.

HECKENAST G., kiadó.
(Barát-tér, kalap-utca 1. szám.)

A királyi közegészségügyi választmány véleményes ajánlatára a magas bajor királyi ministerium által szabadalmazva.

DOCTOR

porosz királyi

NÖVÉNY-

K O C H

kerületi orvos

CZUKORKÁI

elismert jó hatással vannak — mint ezt a leghitelesb bizonyítványok erősítik — a legezészerűbb fű- és növénynedveket bőven tartalmazó alkotásainál fogva szintugy az idült, valamint a mulékony meghűtési kőhőgésnél, nátha, rekedtség, szűkmellűség, nyálkásodás, mellszorulás s más egyéb hurutos bajoknál is, minthogy mindezen esetekben enyhítőleg, csillapítólag s különösen jótékonyan hatnak az ingerelt lélekzöműszerekre s ezek ágazataira, a turha-pökést igen könnyítik, s gyengéden tápláló és erősítő vegyrészeik által a tüdőcsövek beteg nyálkahártyáit újra megerősítik.

Netáni tévedés elkerülése végett jól kell vigyázni arra, hogy — Dr. Koch jegezett növény-czukorkái — csak a fentebb látható bélyeggel ellátott hűszekés eredeti katulyába 20 és 40 pkr-ával, vannak rakva s hogy azok valódi minőségben Budán csak Grünberg Ferencz udv. gyógyszerésznél, ugy nemkülönbén Pesten csak Székely József gyógyszerésznél, továbbá: Alsó-Kubinban Tyroler Gábor;

Araden Tedeschi és Zukovics; Baján Klenác Ján.; Besztercze-Bányán Damay K.; Cserevkan Dominics Sándor; Czepléden Christof A.; Czernoviczon Schirch I.; és Zachariasievicz Tam.; Debreczenben Csanak József és R. Vincze Kár. gyógyszer.; Eperjesen Zsember Ign.; Erzsébetvároson Schmith András; Eszéken Horning József gyógyszer.; Esztergomban Bierbreuer J. B.; Facseten Wiener Károly; Győngyösön Kocianovich János gyógyszer.; Győrött Unschuld Ede; Hoid-Mező-Vásárhelyen Braun József és társa; Iglón Soltz T. Imre; Kaposvárott Kohn Jakab; Kassán Eschwig Ede; Kézsmárkon Szopko K. N.; Kolosvárott Wolff testvérek gyógyszerészek; Kőszegen Küttel István gyógyszerész; Liptó-Szent-Miklóson Fischer J. L. és Krivoss M.; Losonczon Bódy I. E.; Lugoson Arnold József és Schiessler Antal; Makón Dobsa Sámuel; Maros-Vásárhelyen Fogarasy Döme; Mediáson Orendi L. F.; Miskolczon Zahr J. B.; Mohácsen Kögl András; Munkácsen Tóth Károly; Nagy-Bányán ifjabb Bremer János gyógyszerész; Nagy-Beeskereken Pyrra J. D.; Nagy-Kanizsán Welisch M. V.; Nagy-Károlyban Schöberl K.; Nagy-Kikindán Schanner N.; Nagy-Mihályban Brenning Ferenc; Nagy-Szebenben Zóhrer J. F.; Nagy-Szombatban Keszely József; Nagy-Váradon Huzella Mátyás és Janky Ant.; Pápán Bermüller József és Tschepen Ede; Pécsen Adler Antal és Berger Kár.; Pozsonban Weinstabl Dienes; Rima-Szombatban Krätschmar K.; Rosnyón Feymann Ant.; Rózsahegyen Jureczki A. Herm.; Satorallya-Ujhelyen Fröhlich A. és fia; Segesvárott Misselbacher L. B.; Sellyén Weigel József; Selmezen Dimák I. E.; Sopronban Rupprecht József gyógyszer.; Sümegen Hirschler Miksa; Szabadkán Farkas József; Szász-Sebesen Weissörtel I. Frigyes; Szászvároson Spech G. gyógyszer.; Szegeden Suján József; Székes-Fehérvárott Legman Alajos; Szolnokon Scheftsik Istv. gyógyszer.; Szombatfalván Hensch Ede; Szombathelyen Tempel F. és Pachhofer Gyula; Temesvárott Jeney és Solquir; Tordán Welits György; Török-Kanizsán Firugyhasky Péter; Ujvidéken Sterio János; Vág-Ujhelyen Freund V.; Verseczen Karnáp János; Veszprémben Hafner Mihály; Zala-Egerszegen Anisits Pál; Zomborban Michailovits G. és Zombolyban Telbisz Ján. uraknál kaphatók.

Heckenast Gusztáv pesti kiadó-könyvtáránál megjelent és Lehotzky János könyvtáránál Szathmár-Németiben kapható:

KERTÉSZET kézikönyve

tüzetes utasítás

a konyhakertészet, virágmivelés és gyümölcstenyésztés körében.

A legújabb kuttók után írta

Galgóczi Károly.

1854. 16 iv 8-rét. Füzve ára 40 p. krajczár.

Bérmentesen beküldött 1 ft. pp. postán bérmentve elküldetik.

Az országos jövedelmekből nyújtandó

Urbéri kárpótlás

iránti

igények bemondása

az ide vonatkozó törvények s ministeriumi oktatás gyakorlati magyarázata

Mészáros Károlytól.

1854. Füzve ára 30 p. kr.

Bérmentesen beküldött 36 kr. p. postán bérmentve elküldetik.

Közhasznú magyar
Levelező könyv,

mindennemű a közéletben előforduló bármiféle

levelek helyes szerkesztésére vezérlő szabályok számos példakkal világosítva.

írta

FARKAS ELEK.

Hatodik kiadás.

252 lap. 1853. nagy 8-rét füzve 48 kr. pp.

Uj magyar-német LEVELEZŐ

vagyis gyűjtéménye a

polgári életben előforduló mindenféle iratoknak mint: köszöntő-, köszönő-, mentegető-, meghívó-, kérés-, ajánló-, emlékeztető- és intő-, baráti- és szerelmes-levelek, valamint: kötelezvények, nyugtatványok, váltók, utalványok, bizonyítványok, meghatalmazások, folyamodások, szerződések, végintézetek, stb.

leghasználtabb címekkel együtt.

Szerkeszté

Karady Ignác.

Második bővített, javított, s hivatalos részében az új körülményekhez alkalmazott kiadás.

Szakértő felügyelés alatt.

1853. — Füzve 30 krajczár pengő pénzben.

MEZEI GAZDA

népszerű gyám-

és
VEZÉRKÖNYVE,

írta

Galgóczi Károly.

A kik helybeli átvételre fizettek elő, példányukat a kiadó-hivatalban tüstént átvehetik.

Uj előfizetések folyvást elfogadtatnak.

Az egész munka 4 kötetben, 24 nagy nyolczad, tömött, de mind a mellett könnyen olvasható betűvel nyomtatott ívre terjed.

Előfizetési ár, ha a példányok helyből a kiadótól az előfizető-saját költségén hozdatnak el 1 ft. — kr. p.

Ha a kiadó által postán küldetnek szét. 1 ft. 20 kr. p.

Pest august 1-jén 1854.

Heckenast Gusztáv,
barát-tér, kalap-utca 1. sz. a.

Edelmann Károly

könyvkereskedése Pesten

ajánlja tökéletesen ellátott 1839-dik év óta fenálló nagy

kölcsön-könyvtárát,

melly tetszés szerinti választásra

20,000 kötetnél többet nyujtván,

a magyar, német, francia és angol irodalom legujabb terményeivel szakadatlanul gyarapított, és továbbá is gyarapítani fog.

Az irodalom barátjai kívánalmnak lehetőleg megfelelni ohajtván a legjelesb szerzők művei, millyenek: **Jókai**, „**Eszther**“ s a t. szerzője, **Kemény**, **Fáy András**, **Bárá Eötvös József**, **Degré**, **Bárá Podmaniczky Frigyes**, **Beöthy**, **Gutzkow**, **Heine Henrik**, **Gerstäcker**, **Stolle**, **Hackländer**, **Holtel**, **Mühlbach**, négytől tizszeres példány - számig, **Lamartine**, **Sue**, **Dumas**, **Kock**, **Foudras**, **Montepin**, **Boz**, **Thakeray**, **Warrens** iratai pedig nyolczszoros példánytól huszszorosig megjelenésök után azonnal beszereztetnek. — A könyvtár ezenkívül gazdagított fog a **történelem**, **ország- és népisme**, valamint a **természettudomány** körében ujabbán megjelenő **jelesb elmeművekkel**, hasonlóképen nagy választéku **alapos, erkölcsi, mulattató, és tanulságos ifjusági iratokról** gondoskodva van.

 E kölcsön-könyvtár váczí-utczában 7. sz. a. „a nádor vendéglő“ átellenében, hátul az udvarban létezik, hol egyszersmind a legjutányosban megállapított föltételek megtudhatók, és könyvlajstromok kiállítási áron kaphatók.

EDELMANN KÁROLY könyvkereskedése és kölcsön-könyvtára
váczi-utca 7. sz. a.

EDELMANN KÁROLY könyvkereskedésében

Pesten, váczí-utca 7. szám alatt, folyvást kapható:

Karácsoni, és uj-évi ajándékokul ajánlható ifjusági iratok.

Legujabb képes magyar-német A, B, C. és olvasókönyv, 16 színzett képpel, 4-ik kiad., ára kötve 30 kr.

Das Wunder-ABC-Büchlein. Practischer Lehrgang den Kindern das Lesen in 20 Lectionen leicht fasslich beizubringen. Nebst einer Nachschrift für Eltern und Lehrer. Ára kötve 18 kr.

Szänförd és Mert'n története, gyermekek használatára írta **Dé Tamás** 24-ik kiadás után fordította Szilvágyi József. 188 lap, egy képpel. Ára kötve 36 kr.

A csudaszép bábu viszontagságai. Kis leánykák mulattatásaul **Aulnay Luiza** kisasszony „Memoires d'un poupée“ elbeszélése után **Lomiczy Endre**. 182 lap, 6 aczélmetszettel és számos képpel. Ára kötve 1 ft.

Robinson-Crusoe története. **Foe és Geiger** szerint kivonatban adja **Vajda Péter**. 4 színz. képpel. 158 l. Ára kötve 48 kr.

A kis józsi könyve. Olvasókönyv 6—8 esztendős gyermekek számára. 4 képpel, 154 lap. Ára kötve 24 kr.

Természettörténet az ifjuság tanítására és házi használatra magyarázta **Peregriny Elek**. 150 színzett ábrával 16 táblán. 458 lap. Ára füzve 2 ft 40 kr. kötve 3 ft —

Gyermeklant. Versek. Társasjátékok. Vig szindarabok. Mesék. Erkölcsi mondatok és könyörgések. 6—10 éves gyermekek számára írta **Károlyi István**. Egy színzett képpel 184 l. Ára kötve 40 kr.

A magyar-német gyermekbarát. A legkedveltebb regék elbeszélések, színjátékok, mesék és költemények gyűjteménye. Magyar-német és részint francia olvasókönyv az ifjuság számára, egy aczélmetszettel, 328 lap. Ára 1 ft.

Ájttatossági és ima-könyvek.

Albach J. S. Szent hangzatok. Imák keresztény katholicusok számára. Fordította Sujánszky Antal. 2-ik kiadás, 6 aczélmetszettel. 427 lap. Ára kötetlenül 3 ft 36 kr.
Bőrökötésben, arany metszettel 4 ft 45 kr.
Kereszttel; bársonykötés arany metszett és ezüst zárral 6 fttől 12-ig.

Fényrajzok Jézus és az apostolok életéből. Irta **Sujánszky Antal.** 24 legfinomabb aczélmetszettel, 100 lap. Ára kötetlenül 5 ft.
Gyönyörű finom angol vászonba kötve aranyzottan 9 ft.
És ezeken kívül nagy számú jutányos és drága ima-könyvek.

N A P T Á R A K.

Magyar hölgyek naptára 1855-re. Szerkeszti és kiadja **Császár Ferencz,** egy aczélmetszettel, s számos fametszvényvel, 188 lap. Ára csinos borítékba füzve 1 ft.

Müller Gyula Nagy naptára 1855-re. Országos tisztizím- és névtárral, szerkeszti **Friebeisz István.** 4-dik év folyam, 311 lap. Ára füzve 1 ft 20 kr.

Vas Gereben Nagy naptára 1855-re, 2-od évi folyam. A tisztitárt szerkeszté **Galgóczy Károly.** Egy aczélmetszettel, 292 lap. Ára füzve 1 ft.

Vas Gereben Kis képes naptára 1855-re, 2-od évi folyam. 64 lap. Ára füzve 12 kr.

Der Pester Bote. Kalender für Stadt und Land, für das Jahr 1855. Mit einem umfassenden Civil- und Militär-Schematismus. 1. Jahrgang. 300 lap, egy aczélmetszettel. Ára füzve 1 ft.

Jász-Kun nép naptára 1855-re. Szerkeszté **Imrik József.** 1-ső évi folyam. 184 lap. Ára füzve 48 kr.
Ugyanaz kötve 1 ft.

Közhasznú Házi-naptár 1855-re, számos fametszvényvel 96 lap. Ára füzve 6 kr.

Gazdasági naptár 1855-re, 1-ső évi folyam. Szerkeszté **Fényes Elek.** 128 lap. Ára füzve 24 kr.

Protestans naptár 1855-re, többek közremunkálásával kiadja **Ballagi Mór,** tanár. 1-ső évi folyam. 128 l. Ára füzve 24 kr.

Leipziger Illustrirter Kalender für 1855. Jahrbuch der Ereignisse, Bestrebungen und Fortschritte im Völkerleben und im Gebiete der Wissenschaft und Gewerbe. X. Jahrgang. Mit vielen im Text gedruckten Abbildungen. 246 l. Ára füzve 2 ft 3 kr.

 Az itt felhozottakon kívül még a többi magyar és német valamint nagy választéku francia naptárak is kaphatók.

Szépirodalmi művek.

Jávor orvos és szolgálja Bakator Ambrus. Szeszélyes regény **Fáy András**tól. 2 kötet öszvesen 431 lap. Ára füzve 2 ft.

A szegedi boszorkányok. Regény. **Az Eszther sat. szerzőjé**től. 3 kötet öszvesen 605 lap. Ára füzve 3 ft.

Vermischte Schriften von Heinrich Heine, enthaltend dessen Geständnisse; vermischte Gedichte; Lutezia. Berichte über Politik, Kunst und Volksleben. 3 kötet öszvesen 951 lap. Ára füzve 12 ft.

Puncs 1855-re írta **Beöthy László.** 3-ik évi folyam. Képekkel. 224 lap. Ára füzve 1 ft 20 kr.

Romvirágok. Ballada-, Romanc- és regefüzér írta **Győrffy Gyula.** 163 lap. Ára füzve 50 kr.

Degré Alajos Eljegyzés álaré alatt. Társalgási vigjáték 3 felvonásban. 107 lap. Szines borítékba füzve 20 kr.

Zsidó. Eredeti szinmű dalokkal 4 szakaszban. Irta **Szigligeti Ed.** 130 lap. Ára szines borítékba füzve 20 kr.

Két pisztoly. Eredeti szinmű 3 szakaszban. Irta **Szigligeti.** 88 lap. Ára szines borítékba füzve 20 kr.

A Helység kalapácsa. Hős költemény 4 énekben írta **Petőfi Sándor.** 68 lap, szines borítékba füzve 24 kr.

Szúnyogok. Irta **Nagy Ignác.** 276 l., szines borit. füzve 40 kr.

Egy ember élete, vagy a tékozlók regény. Irta **K. G.** 2 kötet, 181 lap, füzve 30 kr.

A fekete könyv. Regény, írta **Pálffy Albert.** 2 kötet öszvesen 322 lap, szines borítékba füzve 48 kr.

Utazás külföldön, írta **Szemere Bertalan.** I-ső kötet: Németföld, Franciaország.

II. kötet: Nagy-Britannia s Irland, Németföld, Belgium, Rajnavidék, Helvétzia.

4 aczélmetszettel, öszvesen 569 lap, ára füzve csak 1 ft 20 kr. (ezelőtt 4 ft p.p.)

Nyugot. Utazás külföldön, írta **Gorove István.** 2 kötet, 2 aczélmetszettel, öszvesen 492 lap. Ára füzve 1 ft.

(ezelőtt 3 ft.)

Allighieri Dante új élete. Olaszból fordítva, szerző életrajzával bevezetéssel és jegyzetekkel kísérvé **Császár Ferencz** által. 2-dik kiadás Allighieri Dante aczéliba metszett arczképével, 258 l. velin papiron. Ára 1 ft 12 kr.

Történeti, geographiai, gazdasági s egyéb művek.

Szalay László Magyarország története. Megjelent négy kötet, öszvesen 1924 lap. Ára füzve 14 ft.

Fejér György Utolsó történeti értekezetei a magyarok ősrökonairól. 167 l. Ára füzve 1 ft.

Ugyanazokból egyenként is megszerezhetők:

A Kunok eredete, vizsgálta **Fejér György.** 104 lap, velin papiron ára 40 kr.

A Kazarokról, értekezik **Fejér György.** 63 l. Ára füzve 40 kr.

Magyarország történeti, földirati és állami legújabb leirása. Hivatalos uton nyert adatokból írta ifj. **Palugyai Imre.**

I. kötet: **Buda-Pest** szabad királyi városok leirása.

II. „ Szabad királyi városok leirása. Első rész. **Esztergom, Székes-Fejérvár, Szeged, Nagy-Várad, Debreczen, Szathmár-Németi, Nagy-Bánya, Felső-Bánya.**

III. „ **Jász-Kun kerületek s Külső-Szolnok vármegye leirása,** térképekkel ellátva, öszvesen 1521 lap, ára egy-kötetnek 3 ft 30 kr.

Gyümölcsfakertészet a nép felfogásához alkalmazva **Christ, Verny, Geiger** és **Petric** nyomán saját tapasztalataival bővítve készítette **Oláh János**, a szövegbe nyomott számos fametszvény-nyel, 149 lap. Ára füzve 1 ft.

Általános Baromorvosi-könyv, vagyis alapos és népszerű oktatás, mely a tenyésztőt a házi állatok betegségeinek könnyű megismertetésére, s a legegyszerűbb és legolcsóbb módok orvoslására tanítja **Dr. Wagenfeld**, fordította **Mihálka Antal**. 81 ábrával, 9 aczéla metszett táblán, 2. kiad., 240 l. Ára füzve 2 ft 30 kr.

Mezei gazda, népszerű gyám- és vezér-könyve, az új rendszer kívánatai szerint, azaz a mezei gazdaság minden ágaira kiterjedő okszerű utasítás minden rangu magyarországi földbirtokosok, gazdatisztek és földmivesek használatára: **De kiváltképen a magyar földművelő nép alsó osztálya számára**; különös figyelembe vételével annak, hogy tekintve mind az allodiális gazdálkodáson történt változásokat, mind a jobbágyi földbirtoknak teljes felszabadulását, az új körülmények szerint, miképen lehet és kell a népgazdaságot czélszerűen berendezni, lehető legjövődelműbb fokra emelni és csinosítani. Több gyakorlati földművelők és felsőbb rangu gazdatisztek közremunkálásával írta **Galgóczi K.** 4 füzet. Ára 1 ft.

A borjavításnak és vegyítésnek felfödözött titkai, vagy mesterség veszély nélkül az emberi egészségre nézve rosz borból jót készíteni, valamint Madeirai, Tokai, Muskatal, Szagos, Alikanti, Lacrimae-Christi, Rajnai, Burgundi, Champagnei bort ámitásig utánozni és a hamisítottakat megismerni; egyszersmind függelékül a **Pinczemeszter**, vagy a **boroknak hordókban és palackokban miképen kezelése**, **Borsós Mártontól**. 133 lap. Ára füzve 24 kr.

A legujabb és megpróbált magyar szakácskönyv, biztos utmutató, mint kelljen **1002** különféle legjobb ízű ételt, süteményt, krémet és kocsonyát, tortát, csemegét s fagyaltokat, legizletesebb meleg és hideg italokat, hideg étkeket, gyümölcs csemegét sat. legügyesebben és a legujabb ízlés szerint készíteni egy taldalékkal. Mely magában foglalja: **Gazdasszonytár**, vagy mindennemű ház, konyha, éléskamara, s pinczetartási utmutatások. jegyzetek és tapasztalások; tovább: az ételek izletes felkészítéséről s tálalásáról; az asztal terítéséről; az étkek felszeldeléséről sat. A házi asszonyok számára készítette **Németh Susánna**. 4-dik kiadás. 347 lap. Ára kötve 1 ft.

Magyar mythologia írta **Ipolyi Arnold**. 600 l. Ára füzve 8 ft. Kitűnő munka.

Balaton albuma emlék Füred s környékéről, tartalmaz: 10 rajzot a Balaton legérdekesb vidékéről, a tó általá-

nos áttekintésével és magyarázatával. Szerelmey Miklós. 2-ik kiadás. 32 lap. Ára kötve 2 ft. Ugyanaz gyönyörű angolvásonba kötve aranyzottan 3 ft. Ugyanez áron, német nyelven is kapható.

Legujabb általános labdány-szabályok. Magyar-német nyelven. Egy nagy lapon. Ára 30 kr.

Uj magyar-német levelező, vagyis gyűjteménye a polgári életben előforduló mindenféle iratoknak mint: köszöntő-, köszönő-, mentegető-, meghívó-, kérés-, ajánló-, emlékeztető- és intő, baráti- és szerelmes levelek, valamint: kötelezvények, nyugtatványok, váltók, utalványok, bizonyítványok, meghatalmazások, folyamodások, szerződések, végintézetek sat. a leghasználtabb címekkel együtt. Szerkeszté **Karady Ignác**. 2-ik kiadás. Szakértő felügyelés alatt. 178 lap. Ára füzve 30 kr.

Legujabb Pesti titoknok. Az élet minden körülményeihez egyedül magyar nyelven; magában foglalja az élet különféle viszonyaihoz alkalmazandó levelek készítés módjának példány mintáit sat. Kézilevelezőink számára gyűjtötte **Palányi Károly**. 151 lap. Ára 40 kr.

Uj teljes német és magyar szótár, tekintettel az egyes szavak helyes kiejtésére, rokonságra valamint azoknak hajlítására füzete és különböző értelmeinek körülírás által meghatározott szabatos előadására, különös figyelemmel levén a természettudományokban, az új törvényhozásban, a kereskedelemben sat. szokásos szak- és műszavakra. Írta **Dr. Ballagi (Bloch) Mór**. Német-magyar rész. 485 lap. Ára 3 ft 24 kr.

Magyar olvasókönyv, gyakorlati és kiegészítőkönyv minden magyar gramatikához. Mintagyűjtemény a legjobb magyar íróktól. szójelentések, grammatikai jegyzetek és dolog magyarázatok fokozatos ritkulásával, kiadta **Dr. Bloch Mór**. 317 l. Ára füzve 1 ft.

Életszabályok világba lépő leánykák számára, francziából **Bellaagh József**, kiadják Császár és Friebeisz. 68 lap, velin papíron nyomtatva. Ára 30 kr.

Legujabb köszöntő az ifjuság és nagyobb koruak számára, magyar és német nyelven. **Neumann S.**-től. 2-dik tetemesen bővített kiadás. Ára 36 kr.

Német nyelvtan az újabb nyelvészet elvei szerint. Írta **Ballagi Károly**. 3-ik javított kiadás, 290 lap. Ára füzve 1 ft.

Magyar és német beszélgetések kézikönyve, vagyis gyakorlati utmutatás e két nyelven a társalkodási, ipar és közélet legkülönneműbb viszonyaiban helyes és ügyes kifejezésére. Szerkeszté **Garay**. 4-ik bőv. kiad. 320 lap. Ára füzve 1 ft.

Törvénykezési munkák.

Ausztriai általános polgári törvénykönyv, kihirdetett az 1852. novemb. 29-én nyiltparancsal Magyar-, Horvát- és Tótországban, a Szerbvajdaságban és a temesi bánóságban, ez ezen törvénykönyvre vonatkozó, a függelékben foglalt utólagos rendeletekkel együtt. 2 kötet. **Magyar-német nyelven**. 1036 lap. Ára füzve 5 ft 20 kr.

Közigazgatási törvénytudomány kézikönyve, az ausztriai birodalmi törvényhozás jelen állása szerint, különös tekintettel Magyarországra. Írta **Dr. Récsi Emil**. 3 kötet. Ára 6 ft.

Az ösiségi és egyéb birtokviszonyokat rendező 1852. nov. 29-iki legf. nyiltparancs ismertetése s magyarázata. 2-ik kiadás. Írta **Tóth Lőrincz**. 175 lap. Ára füzve 1 ft 20 kr.

Magyar önügyvéd, vagyis mindennemű jogügyletekbeni tanácsadó minden osztályú honpolgárok számára gyakorlati ismertetésekkel s utmutatással a legujabb törvényeken alapuló jogviszonyok elintézésére, különösen pedig: hogy kelljen szerződéseket kötni, folyamodásokat, hatósági beadványokat fogalmazni, okiratokat mint: nyugtatványokat, meghatalmazványokat, kötelevelek, kötelezvényeket, bizonyítványokat, utalványokat, váltókat, végrendeleteket sat. sat. szerkeszteni; melly hatósághoz fordulni; **ugy hogy ügyvéd segítsége nélkül minden jogügyek teljes biztossággal, jogérvénnyel, s czélszerűen intézethessenek el**; több száz magyar és német példánnyal s példával felvilágosítva, írta **Oláh László**. 459 lap. Ára kötve 1 ft 20 kr.

Az új polgári perrendtartás magyarázata a behozott új váltóeljárással, csődtörvényekkel, ügyvédi rendszabályzattal bővítve és számos példával felvilágosítva, írta **Szokolay István**. 2 füzet. 152 lap. Ára füzve 1 ft.

Német-magyar és magyar-német műszótára az új törvényhozásnak. Írta **Ráth György**. 2 kötet. 234 l. Ára kötve 1 ft 24 kr.

Az új csőd-eljárást és az erre vonatkozó irománypéldányok az ideiglenes csődtörvény szabályai értelmében eszközölködő fokozott bírói tárgyalások szerint, tervezett mindennemű magyar s német példákban összeillesztett gyűjteményt és függelékkel együtt az 1840-ik évi XII-ik és 1844-ik évi VII. törvényzikkékből s egyéb felsőbb s illetőleg legfelsőbb rendeletekből egybeállított csődtörvényt magában foglaló segéd-kézikönyv, törvénytudományi hivatalnokok, hites ügyvédek s felek számára, szerkeszté **Szeniczey Gusztáv**. 347 lap. Ára kötve 2 ft.

Az új váltóeljárást és az erre vonatkozó iromány-példányok, a közönséges váltó-rendszabály, bélyeg-törvény, a váltóeljárást meghatározó legfelsőbb rendeletek és a polg. perrendtartás szabályai szerint tárgylagos rendben elkészített mindennemű magyar és német példányokból összeillesztett gyűjteményét, magában foglaló segéd-kézikönyv, törvénytudományi hivatalnokok, hites ügyvédek és felek számára szerkeszté **Szeniczey Gusztáv**. 3-dik bővített kiadás, 375 lap. Ára kötve 2 ft 24 kr.

Az itt felhozottakon kívül, még a többi törvénykönyvek hivatalos, valamint felvilágosító szöveggeli kiadások magyar és német nyelven folyvást készletben tartatnak.

D í s z m ű v e k.

- The arabian Antiquities of Spain.** By **Jame Cavanah Murphy**, London: anno J. C. MDCGCCXIII. Anno Heg MCCXXVIII. Legnagyobb Folio. Ára p. ft. 150
- Utazás Keletindiákon,** Ceylon, Java, Khina, Bengal. **Gróf Andrásy Manó.** Pesten 1853. Gyönyörű képekkel, festéknyomat, (valódi díszmű). Ára p. ft. 38
Ugyanez olcsóbb kiadás, képek nélkül p. ft. 5
- Skizzen aus dem Volksleben in Ungarn** von **Freiherrn Gabriel von Prónay.** Mit 25 gemalten bildlichen Darstellungen von Barabás, Sterio und Weber. Pest, 1854, Folio in schönstem vergoldeten Einband. Ára p. ft. 32
Ugyanaz magyar nyelven. „ 32
- Voyage pittoresque en Russie** par M. Charles de Saint-Julien suivi d'un voyage en Sibirie par M. R. Bourdier. Illustrations de M. M. Rouargue Outvorth et Kernot. Paris 1854. Gyönyörű aranyzott kötésben. Ára p. ft. 20
- Heath's Keepsake 1855.** Edited by Miss Power. With beautifully finished engravings from drawings by the first Artists. engraved under the superintendence of Mr. Frederick A. Heath. London; David Bogue 1855. Ára p. ft. 16
- Court Album** the: A Series of Portraits of the female Aristocracy. Engraved by the best Artists. London. David Bogue 1855. Ára p. ft. 16
- The golden Legend.** By Henry Wodsworth Longfellow. Illustrated with fifty Engravings on wood, from Desings by Bisket Foster and Jane E. Hay. London 1854. Ára p. ft. 10 40 kr.
- The united States illustrated;** in views of City and Country. With descriptive and historical Articles, edited by Charles A. Dana. 2 kötet, nagy 4-edrétben gyönyörű aranyzott bőrkötésben. Ára p. ft. 50
- Les fleurs animées** par **J. J. Grandville**, introductions par Alph. Karr, Texte par Texile Delord. Paris. 2 Vols. Gyönyörű aranyzott bőrkötésben. Ára p. ft. 26 40 kr.
- Les Papillons.** Metamorphoses terrestres des peuples de l'air par Amédée Varin, Texte par Eug. Nus et Antony Meay. Paris 2 Vols. Gyönyörű aranyzott kötésben. Ára p. ft. 20
- Neue Shakespeare-Galerie.** Die Mädchen und Frauen in Shakespeares dramatischen Werken. In Bildern und Erläuterungen. Leipzig. Gyönyörű kötésben. Ára p. ft. 26
- Weihnachts-Album.** Eine Sammlung sehr schöner Kunstblätter in Farbendruck. Herausgegeben von Düsseldorfer Künstlern. Ára p. ft. 11 20 kr.
- Reinecke Fuchs** von **Wolfgang von Goethe** mit Zeichnungen von **Wilhelm von Kaulbach** gestochen von R. Rahn und A. Schleich. Stuttgart und Tübingen Cotta'scher Verlag. Ein schöner Prachtband mit Goldverzierungen. Ára p. ft. 30 48 kr.
- Aquarella Düsseldorfer Künstler.** Eine Sammlung von 24 schönen Aquarellblättern. Ára p. ft. 27

 Egyuttal van szerencsénk tudatni, hogy hozzánk minden ujdomságok az irodalom minden szakmányából magyar, német, francia és angol nyelven megjelenésök után azonnal megérkeznek, s a megrendelések bár honnan jöttek legyen is, a legpontosabban elindítatnak.

A régibb irodalom kitűnő művei, úgy minden iskola- és tankönyvek, az elemi-, reál- és kereskedelmi tanodák és gymnasiumok részére, valamint a magyar egyetem különböző karainak használtattak is, mindenkor készletben tartatnak. Kisebb nagyobb földképek és atlaszok a föld minden országairól, föld- és égtekék 30 pengő krajczárostól 40 pengő forintosig, rajz- és szépírási mintak, albumok, ima-könyvek magyar, német, francia nyelven, bőr- és bársony-kötéssel, a legjutányosb ártól a legmagasbig; szótárak, nyelvtanok minden élő és ugynevezett holt nyelvekre, ifjúsági iratok magyar, német, francia és angol nyelveken, továbbá karácsoni, uj-évi és más ünnepi ajándékokra alkalmas almanachok, képek és díszművek, becses kötésű remekírók magyar, német, francia és angol nyelven nálunk folyvást a legnagyobb választékban találhatók.

Ajánlja egyszersmind magát az előfizetések elfogadása iránt az 1855-diki idegen folyóiratokra, millyenek: *Illustrirte Zeitung*, *Musterzeitung*, *Iris*, *Leipziger Modenzeitung*, *Fliegende Blätter*, *Dorfbarbier*, *Modes Parisiennes*, *Journal des Dames et des Demoiselles*, *Moniteur de la Mode* 'sat. 'sat. 'sat.

Edelmann Károly könyvkereskedése és kölcsön-könyvtára

Pesten, váczai-utca 7. sz. a., „a nádor vendéglő“ átellenében.